

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Факультет права, гуманітарних та соціальних наук
КАФЕДРА ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

На правах рукопису

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти
«Магістр»

На тему: **Меми як сучасний жанр масової комунікації: вплив англomовних
запозичень в українському молодіжному середовищі**

здобувач: студент 2 курсу групи АМП-24 дм
спеціальність: 035 Філологія
спеціалізація: 035.041 Філологія. Германські мови та
літератури (переклад включно), перша – англійська
Добріді Микита Георгійович

Керівник роботи: к. пед. н., доцент
Хромова Вікторія Сергіївна

Київ - 2025 року

АНОТАЦІЯ

Добріди М. Г. «Меми як сучасний жанр масової комунікації: вплив англомовних запозичень в українському молодіжному середовищі».

У роботі досліджено теоретичні засади поняття «мем» у лінгвістиці та перекладознавстві, представлено еволюцію концепту мему як об'єкта перекладацького аналізу. Розглянуто інтернет-мем як креолізований мультимодальний текст і розкрито проблеми перекладу гумору, культурно маркованих елементів та семантики, які полягають у збереженні комунікативного ефекту, культурних кодів і прагматичних функцій під час адаптації з англійської на українську мову. Описано переклад англомовних мемів як форму міжкультурної трансформації, що впливає на формування сленгу в українському молодіжному середовищі через англомовні запозичення. Представлено класифікацію перекладацьких стратегій та проаналізовано їх реалізацію в відтворенні мемів на основі порівняльного аналізу обраного масиву матеріалів. Визначено способи збереження культурної ідентичності та прагматичних функцій мемів у цифровому дискурсі. Встановлено, що адаптація англомовних мемів до українського середовища є процесом культурної трансформації, під час якої меми не лише змінюють мовне наповнення, але й отримують нові локальні значення.

Ключові слова: інтернет-мем, креолізований текст, переклад, стратегії перекладу, англомовні запозичення, молодіжне середовище, масова комунікація, гумор.

Summary

Dobridi M. G. "Memes as a modern genre of mass communication: the influence of English borrowings in Ukrainian youth culture."

The paper explores the theoretical foundations of the concept of "meme" in linguistics and translation studies, and presents the evolution of the concept of meme as an object of translation analysis. Internet memes are considered as creolised multimodal texts, and the problems of translating humour, culturally marked elements and semantics are revealed, which consist in preserving the communicative effect, cultural codes and pragmatic functions during adaptation from English into Ukrainian. The translation of English-language memes is described as a form of intercultural transformation that influences the formation of slang in the Ukrainian youth environment through English-language borrowings. A classification of translation strategies is presented and their implementation in the reproduction of memes is analysed on the basis of a comparative analysis of a selected set of materials. Ways of preserving the cultural identity and pragmatic functions of memes in digital discourse are identified. It is established that the adaptation of English-language memes to the Ukrainian environment is a process of cultural transformation, during which memes not only change their linguistic content, but also acquire new local meanings.

Keywords: internet meme, creolised text, translation, translation strategies, English borrowings, youth environment, mass communication, humour.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ ЯК ФЕНОМЕНУ СУЧАСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	9
1.1. Еволюція концепту «мем» у перекладознавчому аспекті.....	9
1.2. Інтернет-мем як об'єкт перекладацького аналізу.....	11
1.3. Теоретичні проблеми перекладу гумору та культурно маркованих елементів у мемах.....	14
Висновки до розділу 1.....	24
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ ЯК ФОРМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ МОЛОДІЖНОМУ ДИСКУРСІ.....	26
2.1. Перекладацькі стратегії та їх реалізація у відтворенні англomовних мемів.....	26
2.2. Візуально-вербальний код як перекладацький виклик у мультимодальних мемах.....	32
2.3. Передача фонетичного та мовно-ігрового гумору.....	35
2.4. Інтернет-меми як інструмент репрезентації соціального коду: поколінневі та культурні маркери.....	38
Висновки до розділу 2.....	40
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПРАКТИК ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ.....	42
3.1. Формування та характеристика аналітичної бази англomовних мемів для аналізу.....	42
3.2. Практичний аналіз перекладацьких стратегій на матеріалі обраного масиву мемів.....	44
Висновки до розділу 3.....	76
ВИСНОВКИ.....	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	81

ВСТУП

Розвиток цифрових технологій створив умови для появи нових форм комунікації, у яких поєднуються мультимодальність, швидкість поширення та культурна варіативність. Одним із найхарактерніших продуктів цього середовища стали інтернет-меми — компактні комунікативні одиниці, що інтегрують текст, зображення та культурні символи. Меми виконують функцію не лише розважального контенту, а й соціального коментаря, інструмента групової ідентифікації та засобу трансляції глобальних трендів.

Домінування англomовного контенту в мережі сприяє активній появі англomовних запозичень у мемах, що циркулюють в українському молодіжному середовищі. Цей процес зумовлює зміни у мовленні молоді та формує нові моделі комунікативної поведінки. Однак переклад мемів виявляється складним через необхідність одночасно відтворити вербальний зміст, візуальну логіку, гумор і культурні контексти. Це робить аналіз мемів важливим завданням як для лінгвістики, так і для досліджень масової комунікації.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що інтернет-меми стали одним із найдинамічніших інструментів сучасної цифрової комунікації, які активно формують мовні практики та культурні коди молодіжного середовища. Домінування англomовного контенту у глобальних мережах сприяє інтенсивному проникненню англійських лексичних і семіотичних елементів в український онлайн-простір, що актуалізує потребу у вивченні механізмів їхньої адаптації та перекладу. Переклад мемів створює особливі труднощі через поєднання вербальних, візуальних та культурних компонентів, а також залежність гумору від контексту, іронії та міжкультурних алюзій. У цьому контексті дослідження англomовних запозичень у мемах має важливе значення для розуміння сучасних мовних змін, розвитку теорії перекладу мультимодальних текстів та аналізу процесів формування цифрової ідентичності української молоді.

Дослідження проблеми перекладу мемів є предметом багатьох перекладознавців та лінгвістів у вітчизняній і в зарубіжній науці. Дослідники звертали увагу на визначення поняття «мем», їх функціям, стратегії перекладу і класифікації. Вивченням займались Р. Докінз, С. Блекмор, Е. Честерман, О. Семенишин, А. Таран, С. Підпригора, Р. Якобсон.

Метою роботи є дослідження особливостей перекладу та адаптації англomовних інтернет-мемів в українському медіапросторі та визначення впливу цих процесів на формування молодіжного сленгу й мовної поведінки.

Для реалізації зазначеної мети, визначено наступні **завдання**:

1. Проаналізувати теоретичні підходи до визначення інтернет-мему та окреслити його специфіку як об'єкта перекладу.
2. Визначити основні труднощі перекладу англomовних мемів, зокрема пов'язаних із гумором, мовною грою, культурними алюзіями та мультимодальністю.
3. Систематизувати перекладацькі стратегії та моделі адаптації, що застосовуються під час відтворення англomовних мемів українською мовою.
4. Сформувати аналітичну базу англomовних мемів для подальшого практичного дослідження та обґрунтувати критерії їхнього відбору.
5. Здійснити практичний аналіз перекладацьких рішень на матеріалі обраних мемів та визначити найбільш ефективні стратегії їх перекладу для збереження гумору, змісту та культурної релевантності.

Об'єкт дослідження - англomовні інтернет-меми як елемент сучасної цифрової комунікації.

Предметом дослідження в роботі є перекладацькі стратегії та механізми адаптації англomовних мемів в українському молодіжному онлайн-дискурсі.

У роботі застосовано комплекс наступних **методів** аналізу: описовий метод (для систематизації теоретичних підходів до визначення інтернет-мемів та опису їхніх лінгвістичних і семіотичних характеристик), порівняльно-зіставний метод (для аналізу відповідності між англomовними мемами та їхніми українськими перекладами з метою виявлення особливостей

передачі змісту, гумору та культурних елементів), метод контент-аналізу (для формування аналітичної бази мемів, виявлення типових мовних та культурних моделей і визначення найбільш уживаних перекладацьких стратегій).

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані для вдосконалення перекладацької практики у сфері мультимодальних текстів, зокрема під час адаптації інтернет-мемів для української аудиторії. Узагальнені в роботі стратегії перекладу, типові помилки та ефективні прийоми локалізації можуть слугувати інструментом для перекладачів, медіа фахівців, контент-креаторів і викладачів дисциплін, пов'язаних з перекладознавством, медіалінгвістикою та цифровими видами комунікації. Матеріали дослідження також можуть бути використані як база для подальших емпіричних аналізів молодіжного дискурсу, дослідження мовних запозичень і мультимодальних жанрів цифрової культури.

Наукова новизна полягає у комплексному підході до аналізу англomовних інтернет-мемів як об'єкта перекладу, що поєднує лінгвістичний, семіотичний та прагматичний аспекти. У роботі вперше на матеріалі систематизованої вибірки мемів (2022–2024 рр.) виявлено й описано характерні труднощі перекладу мемів у молодіжному онлайн-дискурсі та визначено найбільш ефективні стратегії їхньої адаптації для української аудиторії. Новизна також полягає у виявленні механізмів взаємодії візуальних і вербальних елементів у перекладі мемів та у встановленні закономірностей впливу англomовних запозичень на сучасні мовні практики української молоді.

Апробація результатів роботи. Окремі теоретичні та практичні результати дослідження були опубліковані у фаховому журналі «Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 36 (75) №6.

Структура та обсяг магістерської роботи. Робота складається з анотації державною та англійською мовами, вступу, трьох розділів, що включають дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (75 найменувань –

на 7 сторінках). Загальний обсяг роботи становить 90 сторінок, з них основного тексту - 73.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ ЯК ФЕНОМЕНУ СУЧАСНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

1.1. Еволюція концепту «мем» у перекладознавчому аспекті.

Поняття «мем» у сучасній гуманітарній науці виникло на перетині біології, психології, культурології та лінгвістики. Еволюційний біолог Річард Докінз ввів цей термін у праці *The Selfish Gene*, для позначення механізмів передавання інформації поза межами генетики. Він вперше застосував термін *meme* (від грец. *mīmēta* – наслідуване) для позначення «одиниці культурної інформації, здатної до самовідтворення шляхом імітації» [11, с. 192].

За Р.Докінзом, культура еволюціонує не завдяки природному добору генів, а завдяки «відбору ідей»: одні культурні одиниці (меми) копіюються та виживають, інші – вимирають. Його підхід зробив можливим проєціювання понять еволюції, реплікації та варіації у сферу мови, комунікації й перекладу.

Є і ті, хто розвивав ідеї Р.Докінза. Так, Деніел Деннет у книзі *Darwin's Dangerous Idea* підкреслює, що меми створюють «інформаційний ландшафт людської свідомості», де кожна ідея якби намагається «вижити». Саме здатність мемів змінюватися й адаптуватися дає пояснення появу все нових і нових культурних одиниць реплікуючись за допомогою читача [13, с. 212].

Психолог Сьюзен Блекмор, яка деталізувала поняття мему у праці *The Meme Machine* конкретизує, описуючи його як «інструкція для створення поведінки» [5, с. 35]. Учена запровадила поняття *мемплекс* – системи взаємопов'язаних мемів (мовних, візуальних, соціальних), які функціонують у межах певної культури. Тобто це: фразеологізми, жарти й меми в інтернеті є прикладами *комплексів*, що розвиваються за законами культурної еволюції.

Бельгійський когнітолог Френсіс Гейліген, запропонував модель чотирьох етапів існування мему – асиміляції, збереження, вираження та передавання. Кожен етап є «виживанням»: меми, що втрачають здатність бути цікавими чи зрозумілими глядачу, зникають, а ті, що викликають реакцію або задовольняють

потребу, передаються далі від індивіда до індивіда. Згодом ця модель була адаптована до аналізу медіатекстів, зокрема інтернет-мемів, які існують у динамічному середовищі соціальних мереж [20, с. 418].

З розвитком комунікації в інтернеті меметика вийшла за межі біологічних та філософських областей і набула лінгвістичного та семіотичного сенсу. У своїй монографії Ендрю Честерман *Memes of Translation* використав ідеї Докінза для осмислення еволюції перекладознавчих концепцій. Як він думає, наукові парадигми, перекладацькі моделі та практики – це також мему, які поширюються всередині спільноти перекладачів та дослідників [8, с. 5]. Кожна нова теорія перекладу є не просто альтернативою попередній, а її меметичною «мутацією», що адаптується до нових умов наукової комунікації.

Подальші дослідження (Д.Бос-Беер) підтвердили, що міметичний підхід можна застосовувати не лише до наукових ідей, а й до мовних та візуальних текстів. Як трактує Джин Бос-Беер переклад як творчий процес концептуалізації сенсів, де перекладач створює новий простір для існування оригіналу [6, с. 53]. Такий підхід наближує меметику до когнітивного перекладознавства, де переклад розглядається як форма відтворення мемів на іншому мовно-культурному рівні. У контексті інтернет-комунікації поняття мему зазнало розширення. Спочатку воно позначає будь-яку культурну одиницю: ідею, ритуал, мелодію, звичку, але в умовах цифрового суспільства мем став переважно візуально-текстовим жанром, який в собі містить деякі функції в соціальних мережах і виконує комунікативну, експресивну та соціально-ідентифікаційну функцію [22, с. 125–128]. Як зазначає О. Семенишин, мем є креолізованим текстом, у якому вербальний і візуальний коди створюють цілісну семантичну структуру [71, с. 68].

Така інтерпретація наближає мем до поняття інтерсеміотичного перекладу, де передавання змісту відбувається за допомогою різних систем – словом і зображенням.

Українська дослідниця С. Підпригора звертає увагу на освітній та психолінгвістичний аспекти мемів. На її думку, вони є ефективним засобом розвитку міжкультурної компетентності та мотивації у вивченні мов [68, с. 97]. Переклад мемів у цьому контексті допомагає розвинути розуміння жартів і реалій у інших культурах. Таким чином, меми виконують подвійну функцію – інформаційну й дидактичну, а їх переклад стає частиною процесу міжкультурної адаптації.

Дослідники звертають увагу на технічні механізми поширення мемів у цифровому середовищі. За їх думкою, інтернет-меми «розмножуються» швидше, ніж будь-які інші елементи культури, процес передачі схоже за формою на епідемію [21, с. 144-146]. У контексті перекладу це означає, що перекладач повинен враховувати не лише точність з точки зору лінгвістики, а й сприйняття масами.

Витоки поняття «мем» пов'язані з революційними теоріями передавання інформації, а його становлення у лінгвістиці й перекладознавстві зумовлене прагненням пояснити, як ідеї та значення поширюються між мовами та культурами. Мем як об'єкт перекладу поєднує мовний, візуальний і прагматичний рівні, а перекладач стає посередником, що сприяє «виживанню» мему в іншому культурному середовищі. Саме тому дослідження перекладу мемів є важливою частиною сучасної перекладацької практики [8, с. 123–125].

1.2. Інтернет-мем як об'єкт перекладацького аналізу.

На сьогоднішній день мем в інтернеті - це не лише форма жарту чи засіб розваги, а й самостійний різновид мультимодального тексту, що поєднує слово, зображення, колір, шрифт та інші візуальні елементи. Його особливість полягає у взаємодії різних семіотичних кодів, які створюють єдине сенсове ціле. Саме ця креолізована структура ускладнює переклад, адже перекладач має передати не лише вербальний зміст, а й має навіть прагматичний ефект, гумор, емоційний/культурний підтекст [15, с. 89–92; 48, с. 7–8].

Вважається, що семантика мему розкривається передусім у креолізований структурі тексту, про що детально пише О. Семенишин [71, с. 68]. Це підтверджує, що переклад інтернет-мемів не можна спростувати до звичайної мовної заміни, а що він потребує міжсеміотичного аналізу. У такій ситуації перекладач стає не лише лінгвістом, але й культурним посередником, котрий спроможний переосмислювати контексти для адаптації мему.

Теоретичну основу для цього підходу заклав Роман Якобсон, який виокремив три види перекладу: внутрішньомовний, міжмовний і міжсеміотичний. Переклад мемів належить саме до третього типу через взаємодію різних знакових систем – словесної та візуальної [26, с. 233]. У сучасному світі ця концепція співвідноситься з мультимодальним перекладом, який детально розглядали Гюнтер Кресс і Тео ван Левен у своїй роботі *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. На їхню думку, кожен текст є поєднує в собі різні способи передачі інформації, а переклад неминуче зачіпає як мовні, так і структурні аспекти повідомлення [23, с. 2].

Як наголошують Г. Кресс і Т. ван Ліувен, мультимодальний дискурс формує складну «мережу значень», у якій різні знакові системи (вербальна, візуальна тощо) взаємодіють між собою і спільно конструюють сенс. Відповідно, переклад інтернет-мемів є процесом переходу між цими системами, де головною метою стає відтворення загального комунікативного ефекту, а не буквальної форми [23, с. 3].

Дану проблему можна також розглядати через призму прагматичної еквівалентності, запропоновану Юджином Найдю. Він підкреслював, що головне завдання перекладача — забезпечити аналогічний вплив тексту на аудиторію. Для мемів це означає створення такого перекладу, який викликає схожу емоційну реакцію у цільовій аудиторії, навіть якщо вербальна частина зазнає змін [23, с. 160]

Дослідження гумору в перекладі також дають підґрунтя для аналізу мемів. Салваторе Аттардо у праці *Linguistic Theories of Humor* визначає гумор як результат когнітивного конфлікту, що виникає між очікуваним і несподіваним контекстом [2, с. 73]. Відповідно, перекладач має відтворити не сам жарт, а механізм створення комічного ефекту. Це особливо важливо для мемів, заснованих на грі слів, каламбурах або алюзіях, адже буквальний переклад у таких випадках часто втрачає сенс.

Прикладом може бути англomовний мем «*I can haz cheeseburger?*», який побудований на свідомому граматичному спотворенні. Його український переклад «*Я хачу чизбургер!*» зберігає комічний ефект завдяки аналогічній мовній деформації. Такий прийом відповідає перекладацькій стратегії прагматичної компенсації, описаній Найдою і розвиненій у працях Пітера Ньюмарка, який наголошував, що перекладач має право змінювати форму заради збереження функції [24, с. 47].

У своїй концепції Ендрю Честерман «перекладу мемів» підкреслює, що перекладацькі рішення теж мають меметичну природу: вони поширюються всередині професійної спільноти як зразки поведінки [8, с. 8]. Отже, переклад інтернет-мемів можна розглядати як різновид культурної реплікації, коли перекладач не просто переносить зміст, а створює нову версію тексту, що відповідає нормам цільової культури.

Українські дослідники підкреслюють міжкультурний потенціал таких процесів. О. Таран розглядає воєнні меми як «медіапосередників між культурами», які часто поєднують українські реалії з англomовним сленгом, створюючи гібридну форму спілкування [75, с. 57]. Подібні спостереження робить С. Підопригора, яка зазначає, що переклад мемів у навчанні іноземних мов сприяє формуванню міжкультурної компетентності, так як змушує студентів надавати сенс культурному контексту [68, с. 100].

У процесі перекладу мемів важливо враховувати також їхню візуальну граматику. Кресс і ван Левен запропонували розглядати зображення як текст, у якому композиція, колір і напрямок погляду створюють послідовність для сенсу [23, с. 55]. Отже, перекладач може змінювати не лише текст, а й візуальну складову — наприклад, шрифт, колір чи графічний акцент — щоб зберегти комунікативний баланс між елементами. Це узгоджується з поняттям інтерсеміотичної компенсації, коли емоційний ефект досягається іншими засобами, ніж в оригіналі.

Слід зазначити, що переклад мемів нерідко має характер колективної творчості. У соц.мережах користувачі створюють власні версії популярних шаблонів, по суті здійснюючи «*crowd translation*» - народний переклад, який відображає спільні культурні інтенції. Такий феномен демонструє, що переклад мемів є не лише лінгвістичним, а й соціальним процесом, який відображає стан суспільної свідомості.

Отже, інтернет-мем як об'єкт перекладацького аналізу поєднує вербальні, візуальні та культурні аспекти. Його переклад потребує комплексного підходу, який включає лінгвістичні, прагматичні й семіотичні методи. Застосування мультимодальної та прагматичної теорій перекладу дозволяє зрозуміти, як відбувається передавання гумору, алюзій, культурних кодів і візуальних символів у межах глобального комунікативного простору. У цьому сенсі перекладач стає не просто мовним посередником, а меметичним посередником, який забезпечує життя культурних сенсів у новому середовищі [10, с. 18].

1.3. Теоретичні проблеми перекладу гумору та культурно маркованих елементів у мемах.

Один з головних задач для перекладача інтернет-мемів - це передати гумор, який був закладений в джерелі і нерозривно пов'язаний із культурним і мовним контекстом. Гумор, на відміну від інформаційного повідомлення, не лише інформує, а й формує емоційний зв'язок між автором і глядачем, хоч і

гумор є об'єктивним. При перекладі мемів важливо зберегти не стільки формальну структуру тексту, скільки його прагматичну функцію — спровокувати потрібну реакцію в аудиторії іншої культури [25, с. 159].

За думкою деяких дослідників, гумор є «когнітивним конфліктом, що виникає внаслідок зіткнення очікуваного й несподіваного контексту». У межах це виявляється через різку зміну реєстру, контраст між текстом і зображенням або мовні ігри. Наприклад, популярний англomовний шаблон «*This is fine*» із собакою у вогні містить іронічний контраст між катастрофічною ситуацією та зовнішньою спокійністю персонажа. При перекладі «*Все добре*» гумор зберігається завдяки універсальному принципу самоіронії — проте не завжди достатньо лише буквального перекладу, іноді доводиться відтворювати ситуацію у знайомому для цільової аудиторії контексті.

Дослідник Пітер Ньюмарк вважає, переклад гумору є «найменш передбачуваною частиною перекладацької практики», оскільки він спирається не лише на мову, а й на культурні знання [24, с. 47]. Це особливо стосується інтернет-мемів, у яких сенс часто закладено в культурному «бекграунді» — персонажах фільмів, політичних подіях, сленгових виразах. У таких випадках перекладачеві доводиться балансувати між двома стратегіями: збереженням оригінального контексту та адаптацією під цільову аудиторію.

Якщо протиставляти «комунікативний» та «семантичний переклад, то Пітер Ньюмарк наголошує, що перекладач робить вибір між наближенням тексту до очікування читача та збереженням специфіки оригінального тексту [24, с. 47]. Наприклад, фраза «*Karen wants to speak to the manager*» у перекладі українською може стати «пані скандалістка вимагає менеджера» — при цьому сенс зберігається, але мем адаптується до локальної культури.

Особливо складним для перекладача є опрацювання сленгового гумору. За спостереженням Дж. Халлорана, інтернет-сленг є високодинамічною системою, у якій слова часто змінюють значення залежно від контексту [19, с. 128].

Наприклад, вирази «*cringe*», «*based*», «*ratio*» мають значення лише у певних дискурсах і часто не перекладаються буквально. У таких випадках перекладач застосовує стратегію контекстуальної заміни, підшуковуючи аналог із подібним прагматичним ефектом: «*cringe*» → «сором», «*based*» → «правда/повага», «*ratio*» → «засипали коментарями».

Складність перекладу зростає, коли гумор містить гру слів. За класифікацією Дірка Дельабастіти, такі ігри створюють комічний ефект завдяки подвійній інтерпретації, і перекладач повинен вирішити, чи можна відтворити гру на рівні мови перекладу [12, с. 128]. В іншому випадку допускається прагматична компенсація за рахунок культурної заміни на аналогічну гру слів. Наприклад, англійський мем із написом «*Santa's helpers are subordinate clauses*» не перекладається буквально, тому перекладач може створити іншу гру — «Помічники Санти — це підрядні» — або повністю змінити формулювання, зберігаючи дотепність.

Не менш важливою є проблема культурно маркованих елементів. Кожен мем є «носієм соціального коду», який може бути зрозумілий лише в певній спільноті. Для прикладу, англomовний мем «*Keep calm and carry on*» став культурним символом британської витримки, але при перекладі на український ґрунт його значення може змінюватися: «Зберігай спокій і неси каву», «Тримайся і працюй далі» — такі версії передають зміст, але не історичну алюзію. Переклад у цьому випадку виконує функцію реконструкції контексту, тобто не лише відтворює зміст, а й створює нову культурну рамку сприйняття.

У контексті мультимодальної комунікації гумор може виникати не тільки з тексту, а й із зображення. Г.Кресс і Т.ван Левен доводять, що композиція, напрямок погляду персонажів, кольорова палітра — це окремі семіотичні ресурси, які створюють значення [23, с. 55]. Це більше дизайнерський аспект, котрий впливає, в основному, на естетичну складову, але й суттєво впливає на сприйняття. У перекладі мемів це означає, що зміна візуального компонента

може стати засобом компенсації, коли вербальний гумор перекласти неможливо. Наприклад, якщо гра слів не піддається перекладу, перекладач може змінити зображення або вираз обличчя персонажа, зберігаючи комічний ефект, але ефект буде слабше оригіналу.

Українські дослідники розглядають гумор як важливий елемент міжкультурної комунікації. Як зазначила О. Таран, під час війни меми стали не лише інструментом емоційної підтримки, а й способом міжнародного інформування: українські жарти перекладаються англійською, щоб викликати співчуття та солідарність іноземних аудиторій. Відтак переклад гумору перетворюється на засіб культурної дипломатії [75, с. 61].

Дослідниця С. Підпригора додає, що робота з гумористичними мемами у викладанні мов допомагає студентам досягнути гри слів та культурні контексти, що розвиває креативне мислення перекладача [68, с. 102].

Варто також враховувати психологічний аспект сприйняття гумору. Сьюзен Блекмор наголошувала, що меми «виживають» тоді, коли вони задовольняють певну когнітивну або емоційну потребу людини [5, с. 47]. Отже, при перекладі мемів перекладач фактично відтворює не лише текст, а й механізм задоволення цієї потреби. Це пояснює, чому переклади, що адаптують гумор під локальні культурні реалії, виявляються більш успішними у соціальних мережах.

Отже, переклад гумору, пов'язаних з конкретною культурою в мемах, вимагає від перекладача не тільки достатнього знання мови, але й інтуїції (мабуть більш правильно буде сказати досвіду) щодо відмінностей між культурами. Перекладач повинен вирішувати, які частини можна передати дослівно, а які краще адаптувати, змінити чи замінити іншими засобами. Успішний переклад мему — це не просто копіювання слів, а відтворення явища, яке викликає в аудиторії ту саму реакцію, що й оригінал. Таким чином, переклад мемів перетворюється на творчий процес міжкультурного посередництва, де гумор стає універсальною мовою для взаєморозуміння.

З погляду меметики, переклад можна розглядати як процес перенесення культурних «реплікаторів» – ідей, що розповсюджуються подібно до генів. Згідно з Р.Докінсом, мем – це одиниця культурної передачі, аналог гена в культурі [11, с.11]. У перекладознавстві таку метафору підхопив А.Честерман, сприйнявши ідеї перекладу як «меми», що еволюціонують і конкурують між собою. Він навіть відокремлює три рівні перекладацьких стратегій (синтаксичний, семантичний, прагматичний), виходячи з концепції «копіювання» оригінальних мемів на різних мовних рівнях [9, с. 12]. Таким чином, класичні стратегії перекладу – буквальний переклад, адаптація, комунікативна трансформація тощо – можуть розглядатися як інструменти реплікації змісту мемів у іншому «генетичному» середовищі (мові й культурі).

Інтернет-меми мають характеристики, які суттєво впливають на переклад. Дослідники вказують на такі риси: інформаційну насиченість (стислість формулювань, як у афоризмах чи питаннях), емоційне забарвлення (переважно гумористичний або жартівливий тон) та нестандартність сприйняття (гра слів, метафори чи переносні значення) [12, с. 128]. Через ці характеристики меми важче відтворити за допомогою дослівного перекладу, оскільки багато з них втрачають оригінальну форму й ефект.

Розглянемо поняття мультимодальності. Інтернет-меми зазвичай є мультимодальними текстами, оскільки поєднують зображення, текст (а інколи звук чи відео) в одному висловлюванні. Як підкреслюють Г. Кресс і Т. ван Ліувен, будь-який комунікація ґрунтується на взаємодії різних модальностей, а зосередження лише на мові не дозволяє повноцінно описати смислову структуру повідомлення [23, с. 2].

Дослідники визначають кілька ключових принципів:

1. Вся комунікація спирається на поєднання різних модусів (мова, зображення, звук тощо).

2. Підхід, що розглядає тільки вербальний компонент, упускає значну частину повідомлення.
3. Кожен модус має власні можливості, обумовлені його матеріальністю й культурною історією.
4. Модуси працюють спільно, кожен виконує свою спеціальну функцію у створенні значення.

В роботі з мемами це означає, що текст і зображення взаємодіють: разом вони конструюють іронію, алюзію чи метафору, яку неможливо відтворити, зберігши лише один модус. За спостереженнями Б. Буре, інтернет-меми часто мають мультимодальну структуру, у межах якої один візуальний елемент може одночасно створювати кілька культурних референсів та гумористичних шарів [7, с. 60]. Тому при перекладі мемів перекладач має опрацьовувати не лише лексичні відповідники, а й аналізувати роль візуальних компонентів.

Для цього часто використовують підхід мультимодального дискурсу, який розглядає, як зображення «читається» як граматика візуальних знаків. У дослідженнях мультимодальних мемів часто спираються на підхід Г. Кресса та Т. ван Левена, який дозволяє описати, як в одному тексті поєднуються візуальні та вербальні засоби [23, с. 2]. Наприклад, О. Таран у своїй роботі наголошує, що інтернет-меми функціонують як креолізовані повідомлення, де зображення й текст утворюють спільний смисловий комплекс, а не існують окремо [75, с. 57]. Подібно до цього, О. Семенишин підкреслює, що меми варто аналізувати з погляду взаємодії кодів, оскільки комічний або культурний ефект формується саме завдяки їхньому поєднанню [70, с. 68]. У такому контексті перекладач працює не лише зі словами, а й з візуальним компонентом, який може мати культурно специфічні відсилки. Тому перекладацька стратегія може включати як адаптацію тексту, так і роботу з зображенням – наприклад, заміну культурно невідповідного персонажа на локально впізнаваний, або ж додавання короткого пояснювального коментаря, якщо зміна зображення недоцільна. Це дає змогу передати не лише зміст, а й прагматичний ефект, який був у вихідному мемі.

Сучасні тенденції використання мемів також зачепили війну 2022 року вивела меми на новий рівень інформаційної війни та комунікації. Дослідження показують, що завдяки меметичному репрезентуванню війни можна ефективно конструювати наративи і мобілізувати аудиторію [53, с. 47–51]. Зокрема, урядові акаунти України (@Ukraine, @DefenceU) почали регулярно публікувати меми з антивоєнними меседжами, що досягали десятків мільйонів переглядів. Один мем про «жити поруч із росією» зібрав понад 55 млн переглядів, пояснюючи віддаленій аудиторії причинно-наслідкові зв'язки конфлікту. На міжнародному рівні поняття меметичної війни (memetic warfare) розглядають як «боротьбу за наративи, ідеї та контроль у соціальних мережах», цифрову форму пропаганди, сутність якої полягає у віральності контенту. Усі ці процеси показують, що при підготовці та перекладі мемів варто передбачати, як «аудиторія» буде поширювати повідомлення далі.

Меми масово поширюються платформами соціальних медіа і швидко «вірусно» репостяться користувачами: вони транслюються через Facebook, Instagram, TikTok, Twitter/X тощо з надзвичайною швидкістю. Цей феномен означає, що при перекладі мемів також важливо враховувати механізми локалізації в мережі: часто переклади чи адаптації мемів виконують самі користувачі, або ж меми обираються для локалізації залежно від трендів, чи легшому відтворенні у різних спільнотах [4, с. 145; 19, с. 112].

У педагогічному контексті меми використовуються як інструмент навчання та популяризації знань. Наприклад, в освіті дослідники експериментували з подачею наукової інформації через інфографіку, відео та меми. Гумор мемів і закладені в них культурні коди надають мемам «унікального статусу перекладу». Однак вони також фіксують, що частина аудиторії сприймає меми неоднозначно і може дати негативний відгук саме через «надскладність» іронічних алюзій. Це свідчить, що в освіті важливим є обережний вибір мемів та роз'яснення культурного контексту при їхньому використанні.

Згідно за класифікацією Р.Якобсона , інтерсеміотичний переклад – це перенесення змісту між різними знаковими системами. У контексті мемів це означає, що жарт може передаватися не лише словесним текстом, ще й прикладом, через іншу форму вираження [26, с. 233]. Наприклад, популярний мем «Дівчина, що кричить на кота» (колаж із двома зображеннями та комічним підписом) можна «перекласти» у вигляді короткого відеоролика чи анімації з аналогічним сюжетом. У такому випадку образи і тексторієнтований гумор перейдуть у форму рухомих картинок, це буде інтерсеміотичним перекладом оригінального мему (тексту + зображення) в іншу медійну форму. Ще один приклад – коли жарт із відео чи аудіозапису намагаються відтворити у вигляді статичного зображення з підписом (або навпаки); тут також відбувається перехід між модальностями. За таких обставин перекладач виконує трансмутацію жарту, переформулюючи зміст у новому медіа, що відповідає поняттю інтерсеміотичного перекладу.

Таким чином, сучасні підходи до перекладу мемів поєднують меметику, мультимодальну лінгвістику і гумористичну теорію. Теоретики від Е.Честермена до Р.Якобсона підкреслюють, що меми як культурні знаки підкоряються як загальним законам комунікації, так і специфічним перекладацьким стратегіям [8, с. 5; 26, с. 232]. Українські дослідники, спираючись на цю концептуалізацію, вважають переклад мемів особливо складним і творчим завданням, що вимагає глибокого розуміння.

Різнотипність інтернет-мемів зумовлює необхідність їх систематизації не лише за тематикою чи формою, а насамперед за типом перекладацьких викликів і прагматичною метою відтворення. Оскільки мем є креолізованим (мультимодальним) повідомленням, у якому сенс виникає у взаємодії вербального та візуального кодів, переклад має враховувати семіотичну «граматику» зображення та композиції [71, с. 68; 23, с. 42–55]. Відповідно, класифікація подається через призму перекладацьких труднощів і релевантних

стратегій (буквальний переклад, адаптація, креативна трансформація, локалізація, інтерсеміотична компенсація).

Спираючись на праці Ю. Найди, П. Ньюмарка, Е. Честермена [8; 24; 25], вирізимо п'ять «базових» стратегій, котрі у реальній практиці комбінуються :

1. Буквальний переклад — коли вербальний зміст універсальний і несе той самий ефект (*Monday again... > Знову понеділок...*).
2. Адаптація — часткова зміна форми/лексики для збереження ефекту (*Keep calm and carry on > Зберігай спокій і носи каву*).
3. Креативна трансформація — створення нового жарту мовного перекладу за неможливості відтворити гру слів (*Netflix and chill > Нетфлікс і розслабон*).
4. Локалізація — повне підпорядкування тексту цільовій культурі (заміна брендів/персонажів, «перепакування» алюзії).
5. Інтерсеміотична компенсація — перенесення частини комічного навантаження у візуальний шар (шрифт, колір, кадрування) для збереження прагматичної еквівалентності.

Культурна пам'ять розуміється як соціально опосередкований досвід, що закріплюється в знаках (словах, образах, ритуалах) і передається поколіннями. Меми — ідеальні носії такої пам'яті, бо у стислому вигляді узагальнюють наративи, емоції та оцінки, а їх повторюваність у комунікації створює ефект «канонізації» образів. Переклад у цьому процесі відіграє роль механізму доступу: ідеї та символи стають зрозумілими поза контекстом культури, якщо їх адаптовано до іншої знакової системи (мовної та візуальної) [8, с. 5–9; 23, с. 55].

Кожен успішний переклад мему — це новий «відбиток» пам'яті, який функціонує в іншій культурі. Тому перекладачеві важливо розпізнати головний зміст (що саме має «вижити»), визначити вразливі елементи (гра слів, локальні реалії) і застосувати компенсаційні прийоми (адаптацію, локалізацію, інтерсеміотичну трансформацію), аби зберегти прагматичний ефект [26, с. 235].

Ідентичність спільноти конструюється через повторювані символи та «свої» жарти. Для України показовими стали меми на кшталт «паляниця», «їжаки проти танків», «Байрактар», «привид Києва», «ніколи такого не було і ось знову» тощо — вони не лише викликають емоцію всередині спільноти, а й репрезентують її назовні. У перекладі англійською ці образи отримують глобальне звучання: зберігаючи ключові символи або надаючи короткі пояснення, переклад виконує роль культурної дипломатії.

Аналогічно в англomовному світі меми «Keep calm and carry on» мотиваційний плакат, випущений британським урядом у 1939 році, за кілька місяців до початку Другої світової війни, що був покликаний підняти бойовий дух громадськості Британії після численних пророкувань масового бомбардування головних міст. «Florida Man» інтернет-мем, вперше популяризований у 2013 році, посиляючись на поширеність людей, які здійснюють ірраціональні або маніакальні дії в американському штаті Флорида. «This is fine» мем виник як частина веб-коміксу «Gunshow» мультиплікатора K.C.Green — і дуже точно відображає світосприйняття останньої половини 2010-х. Пес сидить і п'є каву в палаючому будинку і стверджує, що «все гаразд» (this is fine), аж доки не тане від смертельної спеки, перетворилися на коди культурної саморефлексії — британської стриманості, американського абсурдизму повсякденних новин, іронічного сприйняття кризи. У перекладі вони або локалізуються (заміна реалій, добір аналогів), або форенізуються (збереження «іншості» з мінімальними поясненнями), залежно від комунікативної мети. Саме завдяки перекладу такі меми стають інтернаціональними текстами — впізнаваними незалежно від мови.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ I

У першому розділі представлено еволюцію поняття мему та розглянуто меми як об'єкт перекладацького аналізу. Визначено, що інтернет-мем функціонує як креолізований текст, тобто через взаємодію тексту та зображення (це може бути аудіо і відео). Через це переклад мемів має міжсеміотичний характер і вимагає врахування різних способів «кодування інформації». Мемі в загальному розумінні можна трактувати як культурні реплікатори, що поширюються завдяки соціальному копіюванню. Переклад постає як одна з форм «розмноження», де важливо зберегти комунікативний ефект оригіналу, навіть якщо зазнає змін.

В розділі визначено, що інтернет-меми належать до області мультимодального дискурсу, точніше «візуальної граматики»: композиція, колір, шрифт, образи - це все грає важливу роль, як і сам текст. З цих причин перекладач працює не тільки з вербальною частиною, а й з візуалом, який доводиться адаптувати під культурний код і контекст для еквівалентного впливу на аудиторію. Втявлено, що в при якому підході поєднуються ідеї динамічної еквівалентності, комунікативного перекладу, міжсеміотичної компенсації, коли «ефект» важливіший за буквальність.

Також в першому розділі подано класифікацію інтернет-мемів: лінгвістично зумовлені, культурно-специфічні, візуально орієнтовані (креолізовані), соціально-політичні та освітні (метамеми). Для кожної групи було визначено, які стратегії перекладу, зазвичай, є найпродуктивнішими – від буквального перенесення (універсальний ефект) до локалізації та інтерсеміотичної компенсації (головну роль грає зображення або культурний контекст). Подібна систематизація дозволяє прогнозувати можливі труднощі та обґрунтувати вибір перекладацького рішення.

Окремо варто виділити культурну та ідентифікаційну функцію мемів. Вони виступають носіями символів, переживань, пам'яті, а в перекладі вони є

засобом міжкультурної репрезентації. Це можна побачити в українських мемах, що з'явилися під час повномасштабного вторгнення, які в англомовних адаптаціях працюють не тільки як гумористична одиниця, а ще й як засіб інформування. Англомовні шаблони у локальному українському середовищі набувають нових прочитань і функцій.

Наступний розділ присвячено вивченню перекладу англомовних мемів як форми міжкультурної трансформації в українському молодіжному середовищі. Тут розглянемо типові перекладацькі труднощі, пов'язані з лінгвістичними, культурними та візуальними особливостями мемів, а також проаналізуємо стратегії перекладу.

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАД АНГЛОМОВНИХ МЕМІВ ЯК ФОРМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ МОЛОДІЖНОМУ ДИСКУРСІ

2.1. Перекладацькі стратегії та їх реалізація у відтворенні англомовних мемів.

Переклад англомовних інтернет-мемів українською мовою для молодіжної аудиторії фактично є актом міжкультурної трансформації. Гумор у таких мемах залежить не лише від мови, а й від культурних особливостей, тому для перекладу важливо враховувати контекст, а не просто буквальний переклад слів. Проаналізовано перекладацькі стратегії, типові труднощі та конкретні приклади перекладу мемів з англійської мови з урахуванням української молодіжної культури.

Переклад інтернет-мемів, як окрема галузь, сформувався лише останніми десятиліттями, однак спирається на напрацювання дослідників перекладознавства. Ще до появи цифрових форматів науковці, зокрема Ю. Найда, П. Ньюмарк, Е. Честермен, А. Делабастіта, розробили стратегії перекладу, що стали основою для роботи з мультимодальними текстами [8, 12, 24, 25]. Наприклад, концепція динамічної еквівалентності, розроблена Є. Найдю, ідеально пасує для перекладу інтернет-мемів: тут головне – зберегти смішний, емоційний чи сатиричний ефект оригіналу, а не копіювати його структуру чи слова дослівно. Це робить мем зрозумілим і кумедним для нової аудиторії, адаптуючи до нюансів в культурі цільової аудиторії [25, с. 159–160].

Сучасні дослідники відзначають ще одну тенденцію: у перекладі мемів нерідко застосовуються гібридні стратегії. Це зумовлено тим, що меми поєднують гру слів, сленг, інтертекстуальні посилання і візуальний код, тож перекладачі часто комбінують буквальний переклад (де він можливий) з сенсовою адаптацією, локалізацією та додатковими поясненнями – і все це так, щоб не перевантажити мем і не зруйнувати його дотепність чи лаконічність.

Таким чином, еволюція практики перекладу мемів відображає загальну динаміку перекладацьких підходів: поступовий перехід від зусиль передати форму – до прагнення передати ефект і культурний контекст.

З огляду на викладене, можна виокремити три основні групи труднощів у перекладі мемів. Перша – лінгвістичні аспекти, такі як гра слів, фонетична двозначність чи розмовна граматики. Подібні елементи інколи майже неможливо адекватно передати іншою мовою.

Наприклад, жартівливий вислів «*English is weird. It can be understood through tough thorough thought though.*» побудований на співзвучності слів, і його дослівний переклад («Англійська мова дивна. Але її можна зрозуміти, якщо добре подумати.») втрачає каламбур – отже, потребує або пояснення, або компенсації іншим прийомом. Друга група – культурно марковані елементи (власні імена, географічні назви, реалії). У таких випадках буквальний переклад часто не спрацьовує. Наприклад, заголовок мем-новини «*Florida Man punches alligator to save beer*» можна перекласти як «Флоридський чоловік б'є алігатора, щоб врятувати пиво», але українському читача цей сюжет мало про що говорить. Натомість локалізована адаптація на кшталт «Мужик з Троєщини стрибає в річку за пивом» замінює далекий контекст ближчим українській аудиторії і краще передає комічний ефект. Третій чинник – креолізованість мемів, тобто взаємозалежність тексту та зображення. Візуальний компонент часто диктує умови перекладу: у популярному шаблоні «*Distracted Boyfriend*» («Розсіяний хлопець», де персонаж озирається на іншу дівчину) гумор виникає завдяки композиції сцени, тому переклад підписів мусить враховувати розташування персонажів і напрямок їхніх поглядів. Нерідко доводиться стисло перефразувати текст, аби він вписався у візуальний ряд і був сенс.

Для аналізу практичних підходів скористаємося класифікацією А. Честермана, який виокремлює три рівні перекладацьких стратегій: синтаксичний, семантичний і прагматичний [9, с. 89]. Синтаксичні стратегії передбачають перебудову структури речення; до семантичних належать такі

прийоми, як узагальнення, конкретизація та антонімічний переклад; прагматичні охоплюють різні види адаптації та локалізації, включно з транспозицією культурних реалій. Практичний аналіз перекладених мемів підтверджує застосування цих стратегій у різних поєднаннях. Наприклад, популярний мем-фразеологізм «*Netflix and chill*», маючи прихований евфемістичний зміст, перекладається українською як «Нетфлікс і розслабон», тобто це аналог «зайти на чай». Тут використано прагматичну адаптацію: підтекст про «провести вечір удвох» збережено через молодіжний сленговий відповідник «розслабон». Інший приклад – фраза «*Karen wants to speak to the manager*», що позначає стереотипну скандальну клієнтку. В українському інтернет-дискурсі вона перетворюється на «пані скандалістка викликає адміністратора». Така локалізація замінює власне ім'я узагальненим образом («пані скандалістка») та підлаштовує ситуацію під місцеві реалії, водночас зберігаючи соціально-критичний підтекст. Викликано це тим, що в українському контексті відсутній стереотип про конкретне ім'я і скандальний характер, на відміну від американського Karen. Мінімалістичний за текстом мем «*This is fine*» (знаменитий малюнок пса в палаючій кімнаті, який стверджує, що «все добре») успішно перекладено дослівно – «Все нормально», адже ефект досягається впізнаванням зображенням і різким контрастом між спокійним текстом та катастрофічною картинкою.

Деякі крилаті вирази входять в український вжиток майже без змін, як англіцизми. Приміром, мемну репліку «*Hold my beer*» часто вживають у калькованому варіанті «Потримай моє пиво», і вона вже сприймається як своєрідний молодіжний жаргонізм. Натомість інші вислови потребують творчого підходу. Фраза «*Spill the tea*» дослівно означає «розлий чай», але насправді це заклик поділитися плітками. Буквальний переклад тут не підходить, тож зміст передають описово – через українські еквіваленти на кшталт «розкажи новини» або «розкажи, що нового». Термін «*rage bait*» можна перекласти дослівно як «приманка гніву», проте без контексту такий переклад

мало що скаже: йдеться про маніпулятивну тактику, коли навмисно провокують аудиторію на обурення, аби підвищити залученість і охоплення в соц.мережах.

Окремої уваги потребує дизайн мемів, що може істотно ускладнювати переклад. Креолізовані (образотворчо-вербальні) жарти спираються на поєднання картинки й тексту, причому без зображення напис часто втрачає сенс. Для перекладача це означає низку додаткових викликів: обмежений простір на самій картинці для розміщення тексту, залежність гумору від композиції (розташування слів, напрямку погляду персонажів тощо), а також наявність фонетичних чи графічних елементів у самому зображенні (наприклад, написи на номерних знаках, плакатах, заголовках тощо).

Поширений шаблон «*Change My Mind*» (чоловік за столиком із табличкою, на якій написано провокативну тезу на кшталт «*Hot coffee is better than hot tea. Change my mind*») ілюструє потребу адаптації з урахуванням культурного контексту. При буквальному перекладі підпису («Гаряча кава краща за гарячий чай. Зміни мою думку») зміст залишиться зрозумілим, але для української аудиторії комічний ефект можна підсилити, обравши ближчу тему.

Особливий різновид перекладацьких труднощів пов'язаний із суто мовною грою – фонетичним гумором. У мережевому сленгу часто навмисно спотворюють написання або вимову слів, і ці ефекти нелегко передати іншою мовою. Постає дилема: транскрибувати такий елемент чи шукати функціональний аналог. Розглянемо кілька прикладів. Вислів «*sus*» (скорочення від «*suspicious*», популяризований грою *Among Us*) українською передають по-різному – від нейтрального «підозра» до розмовних варіантів «він мутний» чи «якась муть» залежно від контексту. Нерідко молодь просто засвоює іншомовну форму як є, уживаючи «*sus*» у вигляді латинського написання або через кальку «це підозріло». Інший приклад – слівце «*noice*», навмисно написане з помилкою, щоб передати вимову слова «*nice*» з акцентом. В українському перекладі такий відтінок практично не відтворюється: зазвичай

обходяться нейтральним «класно» чи «круто», або ж запозичують англiцизм «найс» – але без орфографiчної гри.

Чимало мемiв слугують також генерацiйними маркерами, тобто зрозумiлi переважно певному поколiнню (насамперед поколiння Z). Перекладач мусить придiляти увагу тому, чи присутнi аналогiчнi референцiї в українському молодiжному середовищi – iнакше жарт може не спрацювати. Типовi для поколiння Z англiйськi вислови набувають своїх неформальних еквiвалентiв. Примiром, фраза «*No cap*» (буквально «без козирка», тобто «без брехнi», «чесно») використовується англiйською для пiдкреслення правдивостi сказаного; українською її сенс передають вставним словом «чесно» або розмовним клiше «без брехнi» наприкинцi речення. Англiйськi запозичення в iнтернет-мемах стали ключовим елементом гiбридної комунiкацiї української молодi, особливо в умовах глобалiзацiї. Як зазначає О. Таран, меми часто поєднують англiйськi сленг iз локальними реалiями, утворюючи новi культурнi коди, що згуртовують спiльноту [71, с. 61].

Перекладацькi стратегiї для мемiв як мультимодальних текстiв передбачають баланс мiж збереженням семантичного ядра, культурного контексту та вiзуально-вербального ефекту, з урахуванням специфiки iнтернет-комунiкацiї.

Семантичний переклад фокусується на точнiй передачi значення оригiналу, особливо коли мем залежить вiд словесних нюансiв, як iдiоми чи метафори. Він пiдходить для мемiв з загальними темами, де головну роль грає зображення, а текст вимагає точностi без змiн для iншої культури. Наприклад, у мемах про абстрактнi iдеї, як «*existential dread*» (екзистенцiйний жах), перекладач не спрощує, а тримає фiлософськiй вiдтiнок [24, с. 88]. Комунiкативний переклад прагне створити подiбний ефект у мовi перекладу, зокрема для мемiв з соцiальними зауваженнями. Його застосовують, коли жарт оригiналу пов'язаний з ситуацiєю, але потрiбно зробити його природним для

молоді. У мемах про щоденні клопоти, як «Monday blues» (понеділковий смуток), акцент на емоційній відповіді, а не на буквальному перекладі.

Заміна каламбуру новим калабуром означає створення свіжого словесного жарту в мові перекладу, якщо оригінал ґрунтується на грі слів. Це дієво для мемів з візуальними деталями, де текст додає іронії. Наприклад, у мемах на кшталт «dad jokes» (батьківські жарти), перекладач вигадує схожий гумор, змінюючи звучання чи значення слів. Переклад каламбуру на звичайний текст використовують, коли гра слів неможлива через відмінності мов. Тоді акцент на утриманні загального смішного ефекту за допомогою опису чи картинки. У мемах з посиланнями на культуру, як сленг, текст роблять простішим для розуміння. Заміна елементів, специфічних для культури, застосовується для жартівливих частин у мемах з аудіо та відео. Цей метод включає пристосування чи пояснення, щоб жарт залишився смішним. Наприклад, у мемах з відсилками до поп-культури, перекладач вибирає місцевий варіант для озвучки чи титрів.

Інтерсеміотичний переклад враховує перехід між різними знаками, як слова та зображення. Він пасує для мемів з кількома елементами, де картинка та текст доповнюють одне одного. У мемах, схожих на рекламу, метод зосереджується на знаковій злагодженості, пристосовуючи частини до нової культури. Підхід до контексту передбачає поєднання тексту з візуальними деталями. Його використовують, коли мем залежить від ситуації, як у соцмережах. Метод включає вивчення взаємозв'язків елементів для правильної передачі значення.

Далі перелічимо чинники, що впливають на вибір методу. Вибір методу перекладу англomовних мемів залежить від кількох чинників, які визначають як зміст, так і практичну сторону джерела. Головним є вид гумору: словесний (на каламбурах чи словесних трюках) вимагає заміни чи адаптації, а ситуаційний чи культурний – частіше адаптації чи збереження оригіналу залежно від того, наскільки він прив'язаний до культури.

Не менш значуща роль зображення. Якщо основний сенс у зображенні, текст може бути коротким і допоміжним, що дозволяє буквальний переклад чи копіювання. Навпаки, у мемах, де слова мають основну роль, переклад потребує глибокого розуміння та можливого відтворення ефекту іншими способами.

Врахування лаконічності тексту дуже важливе, бо короткість мемів не дає місця для довгих пояснень, змушуючи обирати найкоротші та точні варіанти. Додаткові виклики з'являються в мемах з широкою мережею культурних натяків, де багато сенсу базується на знаннях, типових для англомовних груп. Тоді метод перекладу залежить від того, чи натяк загальний, чи його треба пристосувати до української цільової аудиторії.

Також важливо враховувати цільову аудиторію, бо інтернет-меми спрямовані в основному на молодь 16–35 років, яка любить онлайн-сленг і чутлива до жартів, іронії. Тому підходи в перекладі мають гарантувати не тільки точність сенсу, а й підтримання «справжності» тексту та ефекту, характерного для молодіжного сленгу в інтернеті.

2.2. Візуально-вербальний код як перекладацький виклик у мультимодальних мемах.

Інтернет-меми переважно є креолізованими текстами, тобто поєднують зображення і слово в єдиному повідомленні. Як зазначає дослідниця О. Семенишин, мем слід розглядати як цілісний вербально-візуальний комплекс: вербальний і візуальний коди в ньому створюють єдину семантичну структуру [70, с. 68]. Іронія, гумор та культурні алюзії часто виникають саме завдяки взаємодії тексту й картини, а не лише за рахунок якогось одного з цих компонентів. У результаті перекладач не може обмежитися перекладом лише текстової частини мема, адже значна частина змісту й комічного ефекту «зашифрована» у візуальному плані.

Багаторівнева природа мемів ускладнює процес перекладу. Один і той самий мем може містити кілька шарів значення: наприклад, одне зображення нерідко спирається відразу на декілька культурних референсів чи жартів одночасно. Це означає, що перекладач повинен інтерпретувати й відтворити комплекс «культурних кодів», розуміючи як явні, так і приховані сенси. Зокрема, візуальні деталі (міміка персонажів, фон, текст на зображенні тощо) можуть нести додатковий підтекст, який треба врахувати при перекладі. Отже, перекладацький аналіз мемів має бути мультимодальним, охоплюючи як вербальні, так і невербальні аспекти повідомлення.

Основні труднощі, пов'язані з візуально-вербальним кодом, можна описати наступним чином.

1. Обмеження простору.

Текст у мемі зазвичай вписаний у межі конкретного зображення, не перекриваючи ним те, що відбувається на зображенні. Це означає, що при перекладі потрібно вмістити повідомлення у той самий візуальний формат. Іноді український текст може займати більше місця, ніж англійський оригінал, що створює проблему розміщення літер на зображенні. Для правильного розміщення тексту і адаптації його розміру, треба застосувати базові знання композиції.

2. Залежність змісту від зображення.

Значення і комічний ефект часто залежать від взаєморозташування тексту й зображення. Наприклад, жарт може будуватися на виразі обличчя персонажа чи напрямку його погляду відносно підпису. При зміні порядку фраз або деталей картини гумор може втрачатися. Перекладачеві необхідно зберегти цю відповідність: перекладений текст має «працювати» з візуальною частиною так само ефективно, як і оригінал.

3. Вбудовані вербальні елементи.

Часто частина тексту в мемі є графічною, тобто вже вписаною в зображення (на дорожньому знакові, номерному знаку автомобіля, екрані смартфона з повідомленням, газетному заголовку тощо). Такі елементи теж можуть мати важливу роль для глядача. Перекладач стикається з викликом: або редагувати саме зображення (що може бути технічно складно), або перекладати подібні написи шляхом додаткових субтитрів чи пояснень.

З огляду на ці фактори, перекладач вимушений ще й діяти як дизайнер повідомлення. У перекладознавстві дедалі більшого значення набувають мультимодальні підходи, що враховують «граматику» візуальних знаків та їх взаємодію зі словесним текстом. Перекладач може змінювати не лише словесний, а й візуальний компонент — наприклад, шрифт, колір чи графічний акцент — щоб зберегти комунікативний баланс між елементами. Українські дослідники також підкреслюють необхідність врахування обох кодів: О. Таран зазначає, що меми функціонують як креолізовані повідомлення, де зображення й текст утворюють спільний комплекс сенсів, а О. Семенишин наголошує, що комічний ефект виникає саме завдяки синергії цих кодів [70, с. 68; 75, с. 66]. Відповідно, перекладачу за потребою доводиться адаптувати обидва складники мема. Переклад мему з текстом і зображенням може вимагати не тільки зміни слів, а й роботу з нефункціональними для цільової аудиторії візуалом. Наприклад, якщо оригінальний мем посиляється на впізнаваного англомовного персонажа, в українській версії доцільно замінити його на більш близький локальній аудиторії образ (якщо український глядач незнайомий з цим персонажем) або ж додати коротке пояснення, що зведе ефект майже до нуля. Такі кроки можуть зберегти для глядача не тільки зміст, а й прагматичний ефект, який був у вихідному мемі.

Отже, візуально-вербальний код мемів становить особливий перекладацький виклик. Перекладач мусить одночасно діяти у двох семіотичних областях, забезпечуючи порівну області мови і візуалу. Це вимагає

творчого підходу та володіння знаннями з мультимодальної семіотики, аби цілісний зміст мема «пережив» перехід до іншої мовно-культурної аудиторії.

2.3. Передача фонетичного та мовно-ігрового гумору.

Фонетичний гумор є одним із видів лінгвістичного гумору, де комічний ефект досягається за рахунок подібності або ідентичності звучання слів із різними значеннями (омонімія) або близьких за звучанням (парономазія). У мемах це часто проявляється в каламбурах, де гра слів залежить від фонетичного збігу, а не від семантики чи синтаксису. Наприклад, в англійській мемах поширені жарти на зразок «knight» (лицар) і «night» (ніч), де однакове звучання [/naɪt/] створює несподіване зіставлення (Приклад: «What do you call a knight who sings at a bar? A karaoke knight!»). Такий гумор ефективний у коротких форматах мемів, бо швидко активує когнітивний дисонанс і розрядку.

Англійська мова має складну систему голосних звуків (близько 20, включаючи поєднання як /aɪ/ чи /aʊ/), а українська – тільки 6 простих голосних. У українській приголосні можуть бути м'якими або твердими, чого немає в англійській. Наголос в англійській гнучкіший і може змінювати значення слова (як «record» – іменник чи дієслово). Звукові відмінності теж різні: англійська використовує придих (наприклад, /p/ проти /ph/), а українська – пом'якшення. Через це важко передати жарти на однаковому звучанні слів (омонімія), бо простий переклад не зберігає збігу звуків. Наприклад, каламбур «knight» (лицар) і «night» (ніч) в українській стає «лицар – ніч», де звучання зовсім різне, і гумор зникає. Так само «flower» (квітка) і «flour» (борошно) перетворюється на «квітка – борошно» без звукового жарту.

Додаткові обмеження створює інтернет-сленг і нестандартні орфографічні форми в мемах. Багато жартів базуються на навмисних спотвореннях, як «и»

замість «you» (звучання /ju:/), «tho» замість «though» (/ðou/), або «rwn» (від «own» з помилкою, що імітує /roun/). Ці форми часто імітують вимову або помилки набору для комічного ефекту. Пряма калька в українській виглядає неприродно, бо український сленг має власні алгоритми (наприклад, «шоб» замість «щоб», але без аналогів для англійських дифтонгів). Це змушує перекладача шукати креативні засоби, як компенсацію іншим жартом або адаптацію під український сленг («крінж» для «cringe»), щоб зберегти динаміку [15, с. 97]. У результаті переклад може втратити оригінальну спонтанність, вимагаючи балансу між точністю та природністю.

Мовно-ігровий гумор охоплює ширший спектр: wordplay, тобто гри слів, що експлуатують багатозначність, ідіоми чи сленг, часто з культурним підтекстом. У перекладі мемів ці елементи становлять значні виклики, оскільки вони тісно пов'язані з фонетичною та лексичною структурою вихідної мови, і пряма заміна може призвести до втрати гумору.

Згідно з теорією С. Аттардо, гумор ґрунтується на опозиції скриптів, де мовно-ігровий елемент створює неочікуване зіткнення значень. У мемах це часто поєднується з візуалом, посилюючи ефект, але ускладнюючи переклад [2, с. 143–145]. Інший дослідник Д. Делабастіт класифікує wordplay як експлуатацію структурних особливостей мови, пропонуючи дев'ять стратегій перекладу: від буквальної заміни до адаптації чи видалення, залежно від культурної сумісності [12, с. 134–137]. У контексті аудіовізуального перекладу, як зазначає М. Доре, гумор у мультимодальних текстах, таких як мему, вимагає врахування не лише вербального, а й візуалу, де фонетичний гумор може бути адаптовано через субтитри чи альтернативні зображення [15, с. 112–115].

У мемах з англійською та арабською гумористичними підписами, як аналізує Дж. Аль-Іссаві, фонетичний гумор часто залежить від культурних стереотипів, і його переклад вимагає семіотичного підходу для збереження комічного ефекту [1, с. 7–9]. Наприклад, каламбур на основі «homophones/омофони» у англійському мемі може не мати еквівалента в

українській, тому перекладач вдається до компенсації – створення подібного ефекту за допомогою локальних слів з додаванням візуального контексту.

Українські дослідники акцентують на специфіці воєнних мемів. Як вказує І. Бондаренко, чорний гумор в українських мемах часто використовує фонетичні ігри з русизмами чи сленгом, аби передати стійкість, але в перекладі це ризикує втратити ефект через відсутність історичного контексту [28, с. 52–54]. Дослідниця О. Семенишин розглядає меми як креолізовані тексти, де мовно-ігровий гумор виникає від синергії вербального та візуального кодів; для передачі фонетичного елемента пропонує стратегію «локалізації за шаблоном», коли зберігається структура, але змінюється текст для адаптації каламбурів [71, с. 68]. Наприклад, у політичних мемах гумор на основі алітерації (як «путін-путінг») перекладається з урахуванням фонетики цільової мови, аби зберегти ритм.

Виклики перекладу включають культурну несумісність: *wordplay*, заснований на ідіомах, як «kick the bucket» (померти), в українській може бути замінений на «відкинути копита», але в мемі з візуалом це вимагає перевірки на комічність [12, с. 140]. Дослідження Б. Бері показують, що в мультимодальних мемах гумор від *wordplay* посилюється розташуванням елементів, і переклад повинен адаптувати не лише текст, а й семіотику [7, с. 62–64]. Для фонетичного гумору, як у мемах з звуконаслідуванням, переклад часто вдається до транслітерації чи створення аналогів, аби уникнути втрати динаміки [15, с. 120].

Стратегії передачі: 1) заміна на еквівалентний каламбур у цільовій мові; 2) пояснення в примітках, якщо мем для освітніх цілей; 3) візуальна адаптація, коли гумор переноситься на зображення.

У крос-лінгвістичних мемах, як описує Х. Хуанг, переклад *wordplay* сприяє поширенню культурних ідей, але вимагає балансу між вірністю та доступністю [22, с. 130–132]. Передача фонетичного та мовно-ігрового гумору в мемах – це баланс між лінгвістичною точністю та культурною адаптацією, де

мультимодальність грає ключову роль. Без адекватних стратегій гумор може втратити силу, перетворившись на нейтральне повідомлення.

2.4. Інтернет-меми як інструмент репрезентації соціального коду: поколіннєві та культурні маркери.

Інтернет-меми виступають як динамічні інструменти репрезентації соціального коду, тобто набору норм, цінностей і символів, що визначають групову ідентичність. Поколіннєві маркери в мемах відображають відмінності між поколіннями, такими як бебі-бумерів, міленіалів і покоління Z. Наприклад, меми з референсами до ретро-технологій (як дискети чи касети) слугують маркерами для старших поколінь, тоді як TikTok-стилізовані меми з емодзі та сленгом ідентифікують молодь. С. Блекмор пояснює це як еволюцію мемів, де поколіннєві відмінності фіксуються в культурних реплікаторах, що посилюють групову солідарність [5, с. 150–152]. У дослідженні Дж. Хоу та Г. Чен меми аналізуються як індикатори поколіннєвих змін, де молодь використовує їх для вираження ідентичності через швидкі, фрагментовані наративи [21, с. 146–148].

Культурні маркери в мемах проявляються через локальні символи, стереотипи та історичні референси, що робить їх інструментом культурної репрезентації. Було розглянуто Л. Біланюк, що меми як «антитіла» в контексті війни, де українські меми з елементами фольклору (як козак чи вишиванка) слугують маркерами національної резистентності та культурної ідентичності [4, с. 150–155]. У крос-лінгвістичному аналізі Х. Хуанг меми показані як семіотичні конструкції, що переносять культурні коди між мовами, наприклад, адаптація японських «каваї» (милих) мемів у західній культурі [22, с. 130–135]. М. Палчик у порівняльному дослідженні англійських, польських та українських мемів підкреслює, як культурні маркери, такі як політичні альянзи, слугують для репрезентації соціальних норм і викликів. Автори підкреслюють, що меми функціонують як бімодальні структури (зображення + текст), де культурні коди

активізуються через сатиру, метафору та метонімію, сприяючи швидкому поширенню та колективній ідентифікації аудиторії. Це дозволяє мемам висвітлювати суспільні проблеми, такі як дезінформація, політичний вплив та поляризація, перетворюючи їх на інструменти критики влади та формування групової свідомості [65, с. 5–7].

В українському контексті меми часто інтегрують поколіннєві та культурні маркери для посилення соціальної єдності. Б. Іваницька зазначає, що меми в медіа представляють українську культуру через маркери, як мова, традиції та сучасний сленг, сприяючи міжпоколіннєвому діалогу [49, с. 10–12]. Проаналізувавши О. Семенишин зазначає, що політичні меми є лінгвістичними маркерами, де фонетичні ігри з русизмами маркують культурну опозицію, а поколіннєві відмінності проявляються в стилістиці (наприклад, емодзі для молоді) [70, с. 65–67]. Було і вказано С. Підпригора на дидактичний потенціал мемів у розвитку міжкультурної компетентності, де маркери слугують для деконструкції стереотипів [68, с. 99–100].

Виклики репрезентації соціального коду в мемах пов'язані в культурних межах: поколіннєві маркери можуть втрачатися в перекладі, якщо не адаптувати візуально. Розглянувши В. Неклесовою меми як частину онімного простору (сукупність власних назв), де культурні імена та символи маркують ідентичність, але вимагають локалізації для збереження сенсу [63, с. 5–7]. У глобальному поширенні, як описує Ф. Хейліген, успіх мему залежить від селекційних критеріїв, включаючи культурну релевантність [20, с. 420–422].

Стратегії використання мемів як інструменту включають: 1) інтеграцію локальних маркерів для посилення ідентичності; 2) адаптацію поколіннєвих референсів для ширшої аудиторії; 3) аналіз семіотики для збереження соціального коду в крос-культурних контекстах. Досліднико Д. Деннетт порівнює меми з еволюційними ідеями, де культурні маркери забезпечують виживання в цифровому середовищі [13, с. 350–352]. Інтернет-меми ефективно репрезентують соціальний код через поколіннєві та культурні маркери,

сприяючи формуванню ідентичності та соціальній комунікації. Їхня роль у цифровій культурі підкреслює необхідність балансу між універсальністю та локальністю для уникнення втрати сенсу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі розглянуто ключові аспекти перекладу гумору та культурно маркованих елементів у англomовних інтернет-мемах. Встановлено, що гумор як комунікативний феномен ґрунтується на когнітивних механізмах порушення очікувань, контрастивності, іронії та гри значень, що істотно ускладнює можливість буквального перекладу. Через це адекватне відтворення гумористичного ефекту вимагає не прямої трансляції мовних одиниць, а застосування таких перекладацьких стратегій, як адаптація, локалізація та творче перетворення. Визначено, що вибір між доместикацією та форенізацією визначається насамперед комунікативною метою: чи повинен мем звучати для цільового реципієнта максимально природно, чи навпаки - зберігати культурну дистанцію й специфіку джерельного середовища.

Аналіз перекладацьких рішень засвідчив, що робота з інтернет-мемами є складним процесом міжкультурної інтерпретації, оскільки вони функціонують як мультимодальні конструкції. Їхнє адекватне відтворення потребує врахування не лише лінгвістичного компонента, а й візуальних, графічних, семіотичних та соціокультурних маркерів, що безпосередньо впливають на сприйняття гумору. Серед основних викликів перекладу визначено втрату гри фонетичного або лексичного характеру, складність передачі ігор слів, а також обмеження просторового формату, який ускладнює передачу довших або багаторівневих жартів. Ці проблеми долаються шляхом застосування гнучких стратегій: локалізації, компенсації, зміни структури повідомлення або заміни окремих елементів функціонально подібними.

Окрему увагу приділено тому, що меми виконують не лише розважальну, а й соціокультурну функцію: вони репрезентують поколіннєві коди, формують

спільноти та віддзеркалюють актуальні суспільні настрої й норми. Це посилює вимоги до перекладача, який повинен володіти знанням не лише мовної системи, а й культурного контексту обох аудиторій.

Узагальнено, що ефективний переклад мемів для української молодіжної аудиторії потребує балансу між збереженням сенсової точності та адаптацією до локального культурного простору.

Таким чином, переклад мемів не є механічною операцією перенесення змісту, а передбачає творчу трансформацію, спрямовану на збереження дотепності, релевантності й актуальності повідомлення в умовах швидкозмінної цифрової культури.

Третій розділ ми присвятили аналізу практик перекладу англомовних інтернет-мемів у соціальних мережах. Ми розглянули формування аналітичної бази з 150 мемів (з відбором 50 репрезентативних), характеристики вибірки за типами (текстові, візуальні, культурні концепти) та практичний аналіз перекладацьких стратегій на матеріалі різноманітних платформ соціальних мереж TikTok, Instagram, Reddit і X (Twitter).

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПРАКТИК ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

3.1. Формування та характеристика аналітичної бази англomовних мемів для аналізу.

У практичній частині дослідження ми зосетрилися на аналізі реальних англomовних інтернет-мемів, які активно поширювалися у популярних соціальних мережах протягом останніх років. Загальна база складалась з 150 мемів, зібраних у період 2022–2024 років. Саме цей часовий проміжок важливий, оскільки в цей час темпи появи нових цифрових жанрів, трендів та мовних інновацій суттєво зросли, що дало змогу простежити, як англomовні меми проникають в український сегмент соцмереж і як вони перекодовуються під локальний контекст.

Такий часовий діапазон також дозволяє врахувати вплив постпандемічної цифрової активності, зростання популярності коротких відеоформатів і посилення ролі штучного інтелекту у створенні контенту, що безпосередньо впливає на еволюцію мемних жанрів.

Для формування вибірки ми використали чотири соціальні платформи — Threads, Instagram, Reddit та X (Twitter). Кожна з них представляє трохи інший спосіб творення й поширення мемів, тому їхнє поєднання дало змогу отримати більш різноманітний матеріал. X (Twitter) та Instagram є переважно візуальними платформами, де домінують короткі відеомеми, реакційні формати, шаблонні картинки з мінімальним текстом та використанням музичного супроводу. Reddit і Threads, навпаки, пропонують більше текстових або «caption-based» мемів, де ключову роль відіграють гра слів, сленг, контекстні посилання на події чи фандоми. Саме меми з цих платформ найчастіше становлять перекладацьку складність, оскільки передати гру слів українською або адаптувати культурні алюзії без втрати змісту нерідко буває складніше, ніж просто перекласти підпис під картинкою.

Крім того, вибір цих чотирьох платформ зумовлений їхньою різною аудиторіальною структурою: Instagram та X мають високу частку молодіжної аудиторії, тоді як Reddit репрезентує більш нішеві, тематичні спільноти, де меми виконують також функції внутрішньоспільнотного маркування. Це дало можливість простежити не лише мовні відмінності, а й соціолінгвістичні особливості мемовтворення в різних медіапросторах.

Було відібрано 50 найбільш показових мемів для докладного аналізу. Відбір здійснювався за кількома критеріями:

впізнаваність та популярність серед молодіжної аудиторії;

1. Впізнаваність та популярність серед молодіжної аудиторії, що забезпечує релевантність матеріалу для аналізу перекладацьких стратегій.

2. Ступінь перекладацької складності (наявність жаргонізмів, культурних алюзій, алюзій на американський контекст, гри слів, візуальних або семіотичних нюансів);

3. Наявність реальних українських адаптацій — як успішних, так і таких, де гумор або зміст частково «втрачалися»;

4. Репрезентативність формату, тобто охоплення різних типів мемів: текстові, креолізовані, скріншот-меми, reaction memes, template memes тощо.

Додатково враховувалась ступінь інтертекстуальності, оскільки меми, що спираються на мультимодальні або цитатні елементи, демонструють вищу перекладацьку складність через необхідність збереження відсилань і алюзій.

Такий відбір дозволив нам отримати збалансовану базу, у якій можна було простежити різні перекладацькі стратегії — від буквального перекладу до повної локалізації або креативного переосмислення мему. Крім того, аналіз корпусу з різних платформ дав змогу порівняти, як змінюється переклад залежно від типу мему й соціальної мережі, у якій він поширюється. У TikTok, наприклад, часто переважає напіввізуальна адаптація (переклад відео, субтитрування, додавання українських хештегів), тоді як у Reddit переклад або адаптація відбувається здебільшого текстовими засобами.

Окрему увагу було приділено також аналізу мемів, створених українською молоддю на основі англомовних шаблонів. Такі приклади дозволили оцінити ступінь культурної інтеграції англомовного контенту: чи зберігається первинна структура мему, чи він зазнає глибинної локалізації, трансформуючись у повністю український культурний продукт.

Загалом 50 відібраних мемів стали основою для подальшого аналізу перекладацьких стратегій, їх частоти і того, які підходи виявилися найефективнішими для збереження гумору, семантики та культурної релевантності в українському медіасередовищі.

Формування такої аналітичної бази дозволило не лише систематизувати мовні та культурні явища, характерні для англомовних мемів, а й виявити стійкі закономірності перекладу та адаптації гумористичного контенту в умовах українського цифрового простору. Це створює підґрунтя для подальшого емпіричного аналізу та узагальнення перекладацьких стратегій, релевантних для роботи з мультимодальними текстами.

3.2. Практичний аналіз перекладацьких стратегій на матеріалі обраного масиву мемів.

Після формування аналітичної бази англомовних мемів постала необхідність перейти до безпосереднього аналізу перекладацьких стратегій, які застосовуються під час їх адаптації для українськомовної аудиторії. Оскільки меми є мультимодальними, культурно насиченими та часто гумористично забарвленими текстовими одиницями, їх переклад потребує комплексного підходу, що поєднує лінгвістичний, семіотичний і культурологічний аналіз. У цьому підрозділі розглядаються ключові стратегії — від буквального перекладу до локалізації, компенсації та творчої трансформації — на основі відібраних 50 мемів. Аналіз прикладів дозволить виявити закономірності, оцінити ефективність тих чи інших прийомів та визначити, які підходи найкраще

зберігають гумор, прагматику та культурну релевантність первинного мемного контенту.

Типові труднощі перекладу мемів пов'язані з трьома групами чинників:

1. Лінгвістичні:

Приклад: «English is weird. It can be understood through tough thorough thought though.»

Переклад: «Англійська дивна: її можна зрозуміти через сувору ретельну думку, хоча...»

Проблема перекладу: неможливо передати гру звуків; потребує коментаря або перекладацької компенсації.

2. Культурно-марковані одиниці:

Приклад: «Florida Man punches alligator to save beer.»

Варіант 1: «Флоридський чоловік б'є алігатора, щоб врятувати пиво» — калька (низька релевантність).

Варіант 2: «Мужик з Троєщини стрибає в річку за пивом» — локалізована адаптація з заміною культурного контексту.

3. Креолізованість (взаємозалежність тексту та зображення):

Рис. 3.1

Приклад: шаблон «Distracted Boyfriend»

Проблема: підписи треба адаптувати з урахуванням візуального напрямку та композиції (компресія вербального ряду).

Було використано стратегії згідно з класифікацією А. Честермена: Синтаксичні (переструктурування); Семантичні (узагальнення, конкретизація, антонімічний переклад); Прагматичні (адаптація, локалізація, транспозиція культурних кодів) [8, с. 62].

Таблиця 3.1

Таблиця стратегій перекладу

Мем (англійською)	Український переклад	Стратегія	Коментар перекладача
Netflix and chill	Нетфлікс і розслабон	Прагматична адаптація	Евфемізм збережено через молодіжний сленг

Karen wants to speak to the manager	Пані скандалістка викликає адміністратора	Локалізація	Заміна реалії, збережено соціально-критичний підтекст
This is fine	Все нормально	Калька з опорою на зображення	Ефект досягається завдяки впізнаваному візуальному коду
Hold my beer	Потримай моє пиво	Прямий запозичений шаблон	Закріплений як англіцизм у молодіжному мовленні
Spill the tea	Просвітити інформацією	Калька з пояснення або адаптація	Варто передати сенс українською: <i>«Виливай чай»</i> як груба калька навряд підходить, тож краще замінити на звичні «розкажи новини / плітки».
Rage bait	Приманка гніву	Прямий запозичений шаблон	Маніпуляційна тактика, коли

провокуєш людину
на дію

Перекладач стикається з викликами: текст доводиться розміщувати у суворо обмеженому просторі зображення, а гумор, частково, залежить від композиції кадру — розташування слів, жестів персонажа чи напрямку його погляду. Додаткові виклики створюють фонетичні або графічні елементи на кшталт написів на автомобільних номерах, постерах чи заголовках, які є частиною візуальної структури і потребують окремого способу передачі.

Приклад: мем-шаблон «Change My Mind»

Рис. 3.2

Зображення: чоловік за столом із табличкою, на якій написано провокативну фразу (наприклад, «Hot coffee is better than hot tea»).

Переклад: «Гаряча кава краще, чим гарячий чай. Зміни мою думку»

Коментар: цей шаблон використовують для вираження контroversійної думки щодо тих чи інших подій або особистих уподобань, іноді доводячи її до абсурду. Наприклад, мем із тим самим шаблоном «Cereal is soup» («Пластівці — це суп») для української аудиторії можна адаптувати як «Борщ — це не суп», оскільки в українському суспільстві існує окремий табір думок, який стверджує, що борщ — це не суп, а самостійна страва.

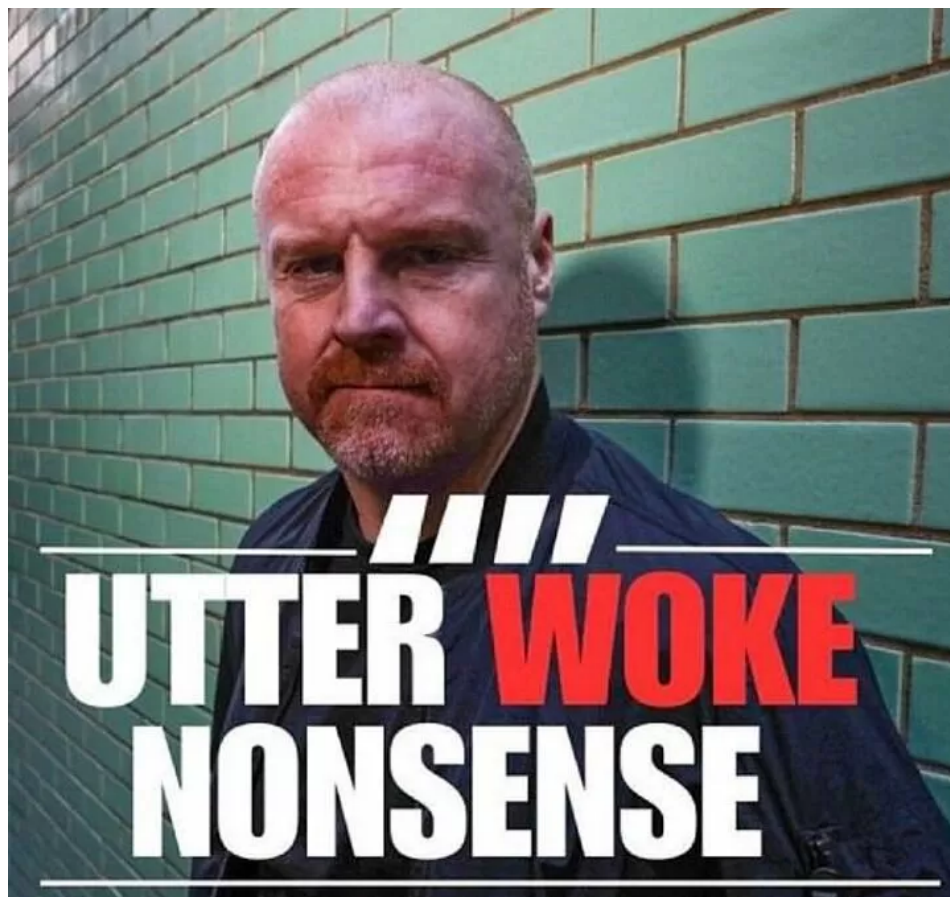

Рис. 3.3

Зображення: британський менеджер футбольної команди і його коментар
Переклад: «Повна нісенітниця»

Коментар: «Повна нісенітниця» — це цитатна картка із зображенням футбольного тренера Шона Дайча та підписом «Повна нісенітниця», хоча немає жодних доказів того, що Дайч коли-небудь казав ці слова. Зазвичай це зображення використовують у саркастичному ключі як реакцію на дрібні скарги, які часто не мають нічого спільного з темами, пов'язаними з «пробудженням» (woke). *Варто зазначити, що «пробудження» чи «культура пробудження» - це означає бути уважним до соціальних та політичних несправедливостей, особливо щодо расової дискримінації.*

Англомовні меми часто грають із вимовою слів:

Приклад: «sus» як скорочення від «suspicious», популяризоване в грі Among Us.

Варіанти перекладу: «підозра», «він мутний», «якась муть» — залежить від контексту й платформи. *Приклад*: «He said he was working late, but came home smelling like perfume...Kinda sus». *Переклад*: «Він сказав, що працював допізна, але повернувся додому з ароматом парфумів...Це підозріло.»

Часто українська аудиторія просто транслітерує: «Це підозріло».

Приклад: «*Noice*», навмисне спотворення написання слова «*nice*», яке імітує вимову з акцентом.

У перекладі зазвичай губиться цей акцент, бо в українській так не пишуть: кажуть звичайне «класно/круто», або так і кажуть «найс».

Приклад: «*Smol*», інтернет-жаргон для «small», що означає «маленький» в «милашному» значенні

Переклад: «малесенький», «крихітний».

Інший приклад — мемний вислів: «Bruh» («Bro») (емоційна реакція-здивування).

Переклад: «Бро...», «Та ну...», «Мда...» — жоден не повністю передає конотації, але комбінування з емої або мімікою дозволяє досягти ефекту.

Частина англomовних мемів є кодами для певного покоління (наприклад, Gen Z). Для перекладача важливо враховувати, чи зберігає українська молодіжна культура ці ж самі референції.

Таблиця 3.2

Таблиця перекладу

Мем	Потенційний переклад	Коментар перекладача
«No cap»	«Без брехні» / «Чесно»	В оригіналі може використовуватися як: «I think it looks sick No cap.». Переклад: «Я думаю це виглядає круто. <i>Чесно.</i> »
«It's the ____ for me»	«Мене тригерить оце...»	Стилізація під покоління Z Приклад: «It's the Crocs with socks for me.». Це близько до наших «в'єтнамок зі шкарпетками».
«Sheesh!»	«Ого!» / «Аж підкинуло!»	Може бути реакцією на якийсь неочікуваний «трюк» в колі друзів, де реакцією буде протяжний вигук «шиииииш».
«OK Boomer»	«Ок, бумер/старий»	«Boomer» – це американський »бебі-бумер», термін із соціологією

Англомовні запозичення в інтернет-мемах є ключовим елементом гібридної комунікації в українському молодіжному дискурсі, особливо в умовах глобалізації. Як зазначає О. Таран, меми часто поєднують англійський сленг з локальними реаліями, створюючи нові культурні коди, що сприяють консолідації спільноти [75, с. 61]. На базі дослідження (150 мемів) близько 40%

англомовних шаблонів зазнали часткової або повної локалізації з використанням запозичень. Це не лише полегшує переклад, а й впливає на мовну ідентичність молоді, де англійські елементи стають маркерами глобальної культури.

Таблиця 3.3

Таблиця адаптації мемів

Мем (оригінал)	Запозичення	Українська адаптація	Стратегія перекладу	Вплив на молодь
«Quiet Quitting» (2022)	«quiet quitting»	«Тихе звільнення» (з лишенням оригіналу в сленгу)	Адаптація з форенізацією	Обговорення в TikTok про баланс роботи/життя
«Rizz» (2023)	«rizz»	«Підкатити до когось» або «Закадрити»	Креативна трансформація	Сленг у чатах, флірт-меми серед Gen Z
«Barbenheimer» (2023)	«Barbenheimer»	«Барбенгаймер» з локальними жартами	Локалізація	Культурний контекст, поширення в Instagram

«Doge» (2022)	«wow»	«Такий вау» +	Креативна трансформа ція	Гумор як розвага, інтеграція сленгу
		«sus»		
«Success Kid» (2022)	«success»	«Коли успіх на твоєму боці»	Адаптація без перекладу	Глобалізація сленгу, репости в Instagram

Нижче ми показуємо 23 меми і їх стратегії перекладу з коментарями:

Приклад 1: «Doge»

У повсякденному контексті зарубіжні меми трансформуються: «Doge» (2022 адаптація) — оригінал «Such wow» з собакою. Українська: «Такий вау» про повсякденні ситуації. Стратегія — креативна трансформація: «wow» запозичується як «вау», а візуал змінюється на нейтральні емодзі. Даний мемний шаблон був популярний як мем-картинка раніше, зараз це може в собі містити і інші сенси, наприклад знак криптовалюти, котра має таку саму назву в честь данного мему (мем з часом став «маскотом» окремої криптовалюти)

Рис. 3.4

Приклад 2: «Quiet quitting»

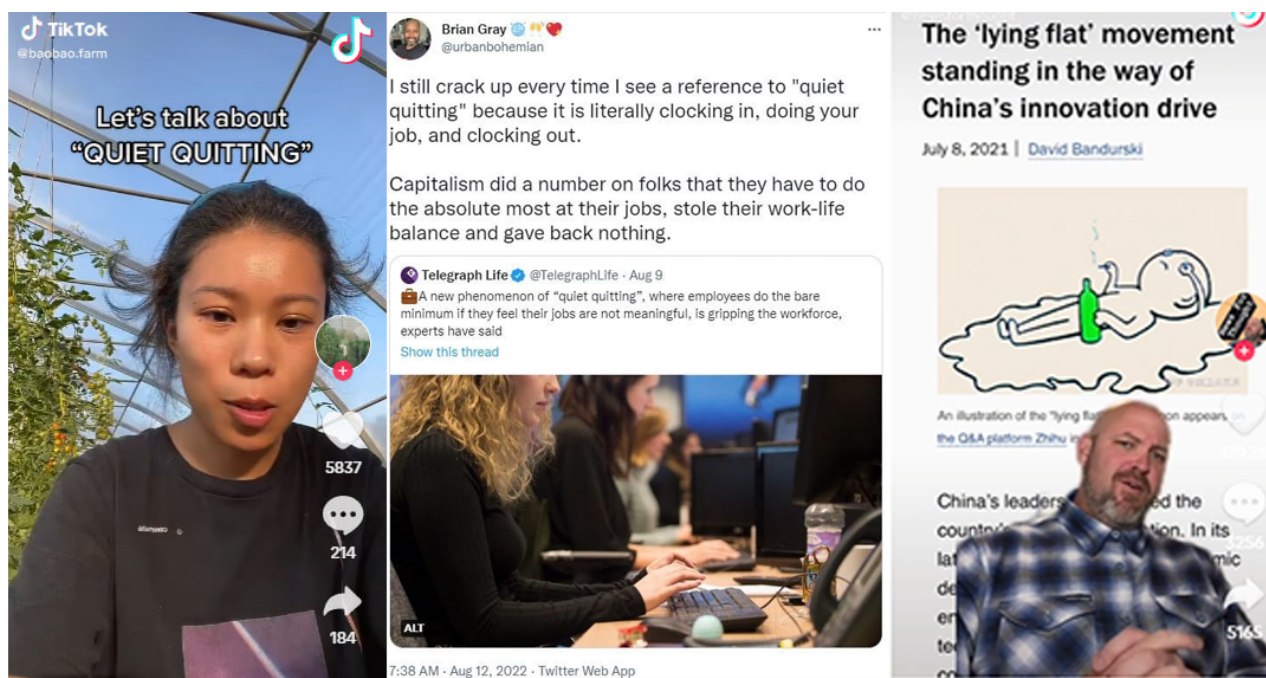

Рис. 3.5

Мем «Quiet quitting» з'явився у TikTok як реакція молоді на виснажливу культуру «понаднормової» роботи. Основний сенс полягає не в буквальному «тихому звільненні», а в тому, що людина просто перестає виконувати більше, ніж вимагає її контракт. У TikTok цей мем найчастіше подається як коротке

відео з іронічним супроводом, де людина демонстративно ігнорує додаткові завдання або робить мінімальний обсяг роботи.

В українських соцмережах можливі три варіанти: «Працювати на відвали»; Залишаємо англійський термін у вигляді англіцизму – «Quiet quitting»; «Тихе звільнення» (буквальний переклад)

Ми спостерігаємо поєднання трьох стратегій: буквального перекладу та часткової форенізації, коли українські користувачі все одно лишають англійський хештег або пояснення і адаптація. Такий підхід пов'язаний із тим, що фраза стала частиною глобального тренду, і видаляти її англійську форму означало б втратити причетність до загальної інтернет-дискусії. Гумор і прагматичний ефект не зовсім зберігається, оскільки сама ідея — виконання мінімуму — універсальна і легко зрозуміла українському користувачу, але саме поняття даного явища у кожного своє і називають по-різному.

Приклад 3: «Slay»

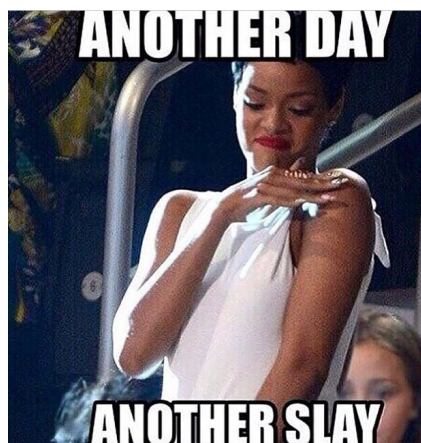

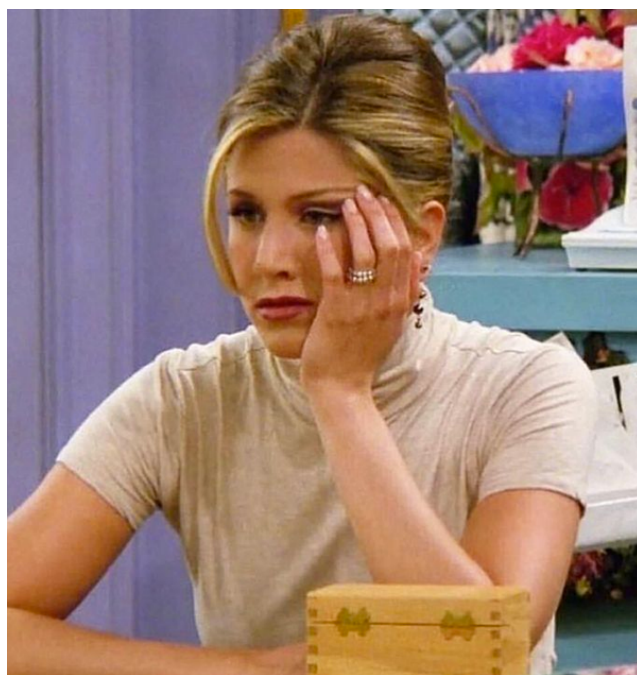
Рис. 3.6

Мем «slay» виник у спільноті афроамериканського та LGBTQ+ сленгу, а згодом став масово вживатися у TikTok та Instagram як експресивна похвала зовнішньому вигляду, поведінці або успішній дії. Слово не має прямого українського відповідника, оскільки поєднує комплімент, емоційний підсилювач і стильову ознаку групової ідентичності. Це створює труднощі для перекладу.

В українському сегменті соціальних мереж трапляються два основні підходи. Перший — залишення англійського сленгізму у транслітерації «слей», що дозволяє зберегти мемність, ритм і впізнаваність. Другий — семантична адаптація, де використовуються відповідники на кшталт «виглядає шикарно», «дуже пасує», «зробила це на всі сто», «просто рознесла». Оскільки мем найчастіше функціонує у візуальному форматі (фото, скріншоти, відеофрагменти), прагматичний ефект важливіший за буквальність.

У багатьох випадках українські користувачі віддають перевагу саме адаптації, так як вона звучить природно для локального контексту та не потребує знання зарубіжного сленгу. Водночас форма «слей» також поширена та зберігає мемний стиль, проте може бути менш прозорою для користувачів, які не знайомі з інтернет-сленгом. Таким чином, стратегія перекладу зазвичай зводиться до прагматичної адаптації, яка передає емоційний заряд і функцію похвали, що становить основу цього мему.

Приклад 4: «Beige flag»

I just saw an article about 'beige flags' in dating apps and I thought it meant LITERAL FLAGS of some kind and was very confused. Now I understand, and I say, can't people just be normal about ANYTHING

Daniel M. Ford (PRE-ORDER THE WARDEN)
@soundingline

Рис.3.7

Мем «Beige flag» з'явився у соцмережах у 2023 році як іронічне доповнення до поширеного інтернет-термінів «red flag» (серйозний «тривожний дзвіночок» у стосунках) і «green flag» (позитивна риса). Тобто це маркери характеристики людини. «Beige flag» позначає поведінку або звичку, яка не є проблемою, але виглядає дивно чи незвично і є суб'єктивною. Візуально цей мем зазвичай оформлений як список рис або короткий підпис під зображенням пари чи одного з партнерів.

У перекладі «beige flag» виникає одразу кілька труднощів. По-перше, сама метафора кольорових «прапорців» у стосунках існує в українському інтернет-просторі, але менш усталена, ніж в англomовному. По-друге, слово «beige» не має прямої культурної асоціації з нейтральністю в українській мові. Саме тому користувачі українського сегменту найчастіше застосовують кальковану форму «бежевий прапорець», але додають контекст або пояснення в підписі. Це відповідає стратегії калькування з елементами пояснювального перекладу, коли основний образ зберігається, але його значення уточнюється.

В окремих випадках зустрічається адаптований варіант без кольорової метафори — наприклад, «дивна, але прийнятна риса». Проте такий підхід менш популярний, адже губиться жартівлива ієрархія «прапорців», яка й робить мем впізнаваним. Отже, переклад «beige flag» демонструє поєднання формальної точності та прагматичної адаптації, що дозволяє зберегти як структуру мему, так і його іронію.

Приклад 5: «Girl dinner»

Рис.3.8

Мем «Girl dinner» виник у TikTok у 2023 році й швидко набув популярності як жартівливий опис імпровізованої вечері, яка складається з випадкових та не надто збалансованих продуктів — наприклад, кількох шматочків сиру, крекерів, оливок або солодоців. У відеOVERсіях авторки показують, що така «вечеря» ніби є нормою для багатьох молодих жінок, і цим створюється комічний ефект. Візуально мем зазвичай оформлюється як фотографія або відео з тарілкою, на якій хаотично розкладені дрібні продукти без логічної структури.

У перекладі цей мем становить певну складність, оскільки прямий переклад «дівчача вечеря» звучить дещо штучно й не передає соціального підтексту. У нашому матеріалі ми спостерігали кілька варіантів адаптації: «вечеря як у дівчини», «типова дівоча вечеря» або повністю описовий варіант на кшталт «коли твоя вечеря — це просто те, що знайшлося в холодильнику». Такий різнобій пояснюється тим, що мем базується не лише на словесній грі, а

й на культурному узагальненні, яке не має прямого еквівалента в українській традиції харчування. Стратегія перекладу тут коливається між адаптацією смислу та частковим описовим перекладом, що дозволяє зберегти комічність і водночас зробити мем зрозумілим для локальної аудиторії.

Приклад 6: «Girl math / Boy math»

Рис.3.9

Мем «Girl math / Boy math» поширився у соціальних мережах у 2023 році й став своєрідним жартівливим форматом, у якому люди описують нелогічні або надто спрощені способи мислення, притаманні певним групам. «Girl math» зазвичай подають як іронічний розрахунок витрат, де покупки «не рахуються», якщо вони зі знижки або оплачуються подарунковою картою. «Boy math» натомість спрямований на перебільшення «чоловічих» стереотипів — наприклад, коли хтось вважає, що 20-річний автомобіль з «невеликими проблемами» — це вигідне вкладення.

Візуально мем часто оформлений у вигляді списку або постом у вигляді тексту. Сценарій побудований на протиставленні двох стереотипних моделей поведінки, що й створює гумористичний ефект.

У перекладі цей мем не викликає особливої формальної складності, оскільки обидва компоненти мають прямі відповідники: «дівчача математика» / «хлопчача математика». Проте складність полягає у збереженні

соціально-іронічного підтексту. Деякі українські користувачі залишають англomовні назви у хештегах, а до основного тексту додають адаптований підпис, щоб мем звучав природніше. У таких випадках застосовується стратегія калькування з подальшою прагматичною адаптацією, коли структура терміна зберігається, але зміст подається у формі, зрозумілій локальній аудиторії.

Також трапляються варіанти, де замість буквальної кальки вживаються описові фрази на кшталт «логіка дівчат» або «логіка хлопців», що наближає мем до української мовної норми. Однак така адаптація частково знімає жартівливу «квазі-наукову» форму, яка й робить цей формат впізнаваним. Отже, переклад «Girl/Boy math» часто потребує балансу між точністю та стилістичною релевантністю.

Приклад 7: «NPC» (non-playable character, «неігровий персонаж»)

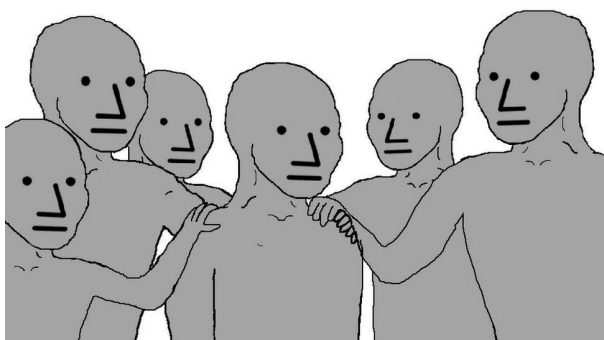

Рис.3.10

Мем «NPC» (non-playable character, «неігровий персонаж») прийшов із відеокультурного середовища, але з 2022 року набув широкої популярності у X (Twitter), Reddit та TikTok як спосіб позначити людину, яка поводить себе «шаблонно» або повторює чужі думки без критичного осмислення. У мемах це зазвичай подається у спрощеному вигляді: персонажа зображують із «нейтральним» обличчям або з мінімальною графікою, що стилізує його під персонажа гри. Текстові варіації типу «Bro thinks I'm an NPC», «Acting like an NPC today» або «NPC conversation» підкреслюють відстороненість або «механічність» поведінки.

Візуально меми цього типу виглядають доволі просто: це або сіра фігура з мінімальними рисами обличчя, або фото людини з підписом, який порівнює її поведінку з NPC. Саме мінімалізм і «знеособлення» персонажа є частиною комічного ефекту, бо натякає на автоматизованість реакцій.

У перекладі виникає дилема: залишати аббревіатуру NPC, яка добре впізнавана у глобальному інтернет-просторі, чи перекладати її як «неігровий персонаж». У реальних українських адаптаціях ми спостерігали переважання стратегії транслітерації («НПС») або повного збереження англійського написання — NPC. Такий вибір зумовлений тим, що мемність аббревіатури зникає при дослівному перекладі, а скорочення давно увійшло в молодіжний онлайн-сленг.

У випадках, коли підпис вимагає яснішої передачі сенсу, використовується змішана стратегія: NPC + пояснювальний переклад. Наприклад: «Він поводить як NPC — усе по шаблону». Така адаптація дозволяє не руйнувати структуру мему, зберігаючи при цьому зрозумілість для ширшої аудиторії. Отже, переклад цього мему демонструє баланс між форенізацією та частковою адаптацією.

Приклад 8: «Absolute cinema»

Рис.3.11

У соцмережах цей мем зазвичай подають як чорно-біле фото режисера Мартіна Скорсезе, під яким розміщено підпис «Absolute cinema». У мережевому вжитку цей мем працює як універсальна реакція на будь-який контент, який користувач хоче жартома піднести до статусу «високого мистецтва». При цьому сам контент часто далекий від мистецької цінності: від коротких абсурдних відео до мемів з тваринами. Тобто мем функціонує на контрасті між серйозністю образу і несерйозністю ситуації, яку коментують.

У перекладацькому плані цей мем цікавий тим, що його гумор не в самому тексті, який є доволі прямим, а у зв'язку між текстом і візуальним образом. Словосполучення *absolute cinema* має певний культурний підтекст: у кінодискусіях ним позначають «чисте кіно», тобто кіно, яке не спирається на літературу чи театр. Але в сучасних мемах цей термін втрачає професійну глибину й перетворюється на іронічний ярлик, який легко наклеюється на будь-яку дрібницю.

Це ускладнює переклад, бо буквальний варіант «Абсолютне кіно» звучить занадто серйозно й майже нічого не говорить пересічному українському читачеві. У соцмережах, де мем шириться в українському сегменті, частіше зустрічаємо адаптовані варіанти. Наприклад, «Кіно і німці» — це вже локальний жарт, який не відтворює зміст буквально, але виконує ту саму функцію: перебільшує значущість чогось очевидно несерйозного.

Таким чином, для цього мему найбільш природною стратегією є культурна адаптація або навіть креативний переклад, що зберігає стиль і тон гри, а не зміст кожного слова. Буквальна передача змісту тут не працює, адже гумор будується не на самій фразі, а на її невідповідності контексту. Тому перекладач має врахувати, що аудиторія очікує іронії, а не точного відтворення кінознавчого терміна.

Приклад 9: «Ratio»

Рис.3.12

Мем «ratio» виник у Twitter (нині X) ще до 2022 року, але найбільш поширеним став саме у період 2022–2024, коли користувачі почали активно використовувати його як інструмент оцінки чужих дописів. Це сленг з соціальних мереж, зокрема з Twitter (тепер X), де «ratio» означає ситуацію, коли відповідь на пост отримує більше лайків або репостів, ніж оригінальний пост. Зазвичай люди пишуть «ratio» у коментарях, щоб «затролити» автора, якщо його думка непопулярна чи суперечлива — це ніби спосіб показати, що більшість не згодна. Цей мем почався десь у 2010-х і поширився на TikTok, Instagram та інші платформи, де коментарі перевищують лайки. Іноді додають «L + ratio», де «L» означає «loss» (програш), щоб ще більше підколоти. Якщо побачите багато «ratio» під постом, значить, автор «програв» дискусію в очах спільноти.

У перекладі цього мему виникають труднощі через відсутність прямого відповідника в українській мовній традиції соцмереж. Слово «ratio» саме по собі не має усталеного значення в нашому дискурсі, тому буквальний варіант «співвідношення» або «коефіцієнт» виглядає неприродно і втрачає сенс. У реальних українських адаптаціях найпоширенішою є стратегія форенізації, тобто залишення слова *ratio* в оригіналі. Наприклад: «цей допис зараз отримає ratio» або «отримати ratio». Транслітерації майже не спостерігається, імовірно через те, що графічний вигляд англійського слова й є частиною «інтернетного» ефекту.

Візуально меми цього типу або містять скриншоти з кількістю лайків і коментарів, або подаються у формі короткого тексту-реакції, який виконує роль саркастичного зауваження. Комізм часто тримається на мінімалізмі й суворій цифрованій логіці: якщо твоє повідомлення «ratio'd», значить, тебе умовно «переграли» в публічній дискусії.

Інший варіант перекладу — описовий, наприклад: «цей коментар набрав більше лайків, ніж твій пост». Але такий спосіб руйнує мемний формат, бо він надто довгий і не зберігає короткої ударної форми, на якій побудована гумористична функція мему. Тому більшість користувачів лишає англійську форму, додаючи мінімальний контекст, якщо аудиторія може не зрозуміти.

Загалом переклад *ratio* демонструє випадок, коли збереження іншомовного елемента надає більше смислової точності, ніж спроба повної локалізації. Це також приклад того, як український сегмент соцмереж поступово інтегрує англomовні сленгові поняття без їх повного перекладу.

Приклад 10: «Let him cook»

Рис.3.13

Фраза «Let him cook» набула популярності у 2022–2023 роках, особливо в TikTok та X (Twitter). Спочатку вона походила зі жартівливої інтернет-культури, де «cook» використовували метафорично — у значенні «дати людині продовжити те, що вона робить, бо зараз буде щось цікаве». Зазвичай це мем-реакції на вислів людини, котрий може і здаватися, в першу чергу, не мати сенсу, але варто дослухати, бо в цьому є щось цікаве для роздумів. Наприклад: «Let him cook» пишуть під відео, де хтось виголошує плутану, але самовпевнену промову, ніби в ній є глибокий сенс, якого ще не видно.

Візуально такі меми часто подаються у форматі скріншотів з відео або кадрів з фільмів, на яких персонаж просить дати комусь договорити, ніби «думки в нього зараз на повній потужності», а також у вигляді короткого тексту-коментаря під постом. Значення мему будується не на буквальному значенні «cook», а на метафоричному зсуві — «дати людині розвинути думку» або «не перебивати щось дивне, бо воно може стати кумедним».

Проблема перекладу полягає в тому, що пряма калька «дай йому готувати» звучить безглуздо, оскільки в українській немає такого переносного значення слова «готувати» у контексті мислення або висловлювання. У реальних українських адаптаціях ми спостерігаємо кілька підходів. Найчастіше зустрічається смислова адаптація: «дай йому договорити», «дай йому продовжити», «не заважайте, він зараз щось видасть».

Також інколи використовується більш іронізований варіант: «дай йому розігнатися», який передає відчуття комічного очікування.

Форенізований варіант із англійським «Let him cook» трапляється значно рідше, переважно в молодіжному середовищі, яке активно використовує англіцизми у незмінному вигляді. Однак у широкому українському контексті така форма може бути нечитабельною, а отже — менш ефективною.

Цей мем добре показує випадок, коли буквальний переклад не працює взагалі, і перекладачеві доводиться покладатися виключно на прагматичну

адаптацію, орієнтуючись на тон, жарт і очікуване враження, а не на збереження формальної структури вислову.

Приклад 11: «BeReal caught me lacking»

Фраза походить із мемів про додаток BeReal (*французький мобільний застосунок/соц.мережа. Надсилає щоденне сповіщення, що приходить у випадковий час і заохочує користувачів ділитися фотографіями себе та свого найближчого оточення одночасно*), де слово *lacking* означає «застав у невигащний момент» або застав мене зненацька». Сама фраза використовується і поза межами даної соцмережі, так як сенс зберігається і зрозумілий західній аудиторії. Буквальний переклад на кшталт «спіймав мене непередбаченим» українською звучить сухо й трохи по-канцелярськи, тому в наших соцмережах зазвичай пишуть щось простіше й живіше: «BeReal застав мене зненацька» або «ось так мене зловив BeReal». Це приклад, коли переклад більше орієнтується на природність звучання, а не на дослівність — інакше мем просто не працює.

Приклад 12: «He ate/she ate»

Фраза «he ate» у сучасних мемах означає приблизно «він дуже круто це зробив» або навіть «прямо розніс». У буквальному значенні ця конструкція, звісно, взагалі не має сенсу, тому дослівний переклад тут не працює. Українському сегменті зазвичай передають це емоційно через: «розніс», «ну і видав», «красавчик». Варіанти різні, бо все залежить від того, до якої дії сама реакція.

Перекладацька стратегія тут фактично одна - повна адаптація, так як за оригінальною формою сенс відсутній. З англійського вислову лишається тільки емоційність, а сам мем живе завдяки гіперболізації. Якщо перекласти занадто нейтрально, мем стає плоским, тому доводиться підбирати фразу «по відчуттю».

Приклад 13: «Hits different»

Фраза «hits different» часто з'являється під мемами або просто в коментарях, коли щось чомусь сприймається сильніше, ніж зазвичай. Це може бути пов'язаним з дописами пов'язані з ностальгією, або зміною смаків з роками. Це може бути будь-що: і пісня з дитинства, і мем, який у певний момент здається більш смішним, ніж мав би бути, і якась зовсім дрібниця, але — «ось зараз прям зайшло».

Буквально це «б'є інакше», але так ніхто не говорить. Українські користувачі перекладають по ситуації: «ось це вже по-особливому», «це якось інакше заходить», «ось це прям торкнуло», «заходить по-іншому».

Тобто переклад щоразу трохи коливається, бо сама фраза не має жорсткого значення, вона більше про відчуття, ніж про фактичний зміст. Це той випадок, де адаптація завжди ситуативна, і перекладач мусить дивитися, про що конкретно йдеться, а не намагатися знайти одну «офіційну» відповідність.

У дослівному варіанті мем одразу втрачається — звучить як підрядковий переклад, а не як нормальна українська. Тому тут переклад щоразу виходить трохи вільний, але саме так ця фраза і працює.

Приклад 14: «Based»

Фраза «based» останні кілька років знову стала популярною, хоча її значення постійно трохи зміщується. У сучасних мемах і коментарях «based» зазвичай означає приблизно «сміливо висловлено», «чесно сказано», «як є», або навіть «ресpekt за таку позицію». Іноді — просто реакція на чийсь думку, яка комусь здається адекватною чи «сильною».

Проблема в тому, що слово має довгу історію: у різні часи воно означало зовсім різні речі, і частина людей досі сприймає його по-іншому [1]. Але в мемах значення доволі стабільне — позитивна оцінка чийсь прямоти без прикрас, особливо коли це непопулярна думка.

Українською буквально передати не вийде. Слово «базований» використовують жартома — і це більше внутрішньомемний хід, ніж реальний переклад. У нормальному мовленні воно звучить дивно. Тому переклад зазвичай робиться «по відчуттю»: «погоджуюсь», «сильно», «чесно сказано», «от це повністю підтримую», «респект за таку думку».

Стратегія перекладу тут це смислова передача без спроби калькувати, бо калька виглядає дуже штучно. Якщо перекласти дослівно, сенсу просто не буде. Та й у самих мемів «based» працює як лайк, коментар і емоційна оцінка одночасно, тому українські варіанти теж трішки рухливі — перекладач підбирає те, що природно звучить у конкретному контексті.

Приклад 15: «Sigma»

Слово «Sigma» (або «Sigma male») спершу було жартом над псевдопсихологічними «альфа-бета-рангами» чоловіків. Але інтернет, як це часто буває, підхопив термін і перетворив його на мем про «самостійного, трохи загадкового чоловіка, який ніби ні з ким не рахується, але чомусь виглядає максимально впевнено». У TikTok та YouTube Shorts це іноді подають з надмірно драматичною музикою або монтажем, щоб зробити образ ще більш карикатурним.

У мемах «sigma» найчастіше вживається як реакція на поведінку, що виглядає занадто серйозною, холодною чи надмірно «мужньою» в жартівливому сенсі. Наприклад: хтось не відповів на повідомлення або не реагує на критику — «sigma move». Або навпаки — людина робить щось смішне, але підставляють драматичну музику і підписують «real sigma».

Переклад тут неоднозначне, бо українське «сігма» нічого не означає. Це просто слово. І якщо перекладати дослівно, мем гине. Тому в українських адаптаціях зазвичай або лишають «sigma» англійською, або додають жартівливі варіанти, типу: «типовий сигма-мув» (це вже мемна калька), «повівся як сигма» (іронічно).

Загалом стратегія перекладу тут змішана: часткова форенізація плюс адаптація, бо сама мемність слова важливіша за *зміст*, а зміст доводиться доносити додатково. Чистий буквальний переклад не спрацює, бо мем тримається на перебільшенні та грі з інтернет-образами.

Приклад 16: «Out of pocket»

«Out of pocket» (сленг) означає, що хтось сказав або зробив щось дійсно недоречне, і це слово можна вживати будь-де і будь-коли, коли хтось каже щось несподівано образливе або грубе іншій людині. Зазвичай воно вживається в жартівливому контексті.

Українською передати дослівно неможливо, бо «поза кишенею» — звучить абсурдно і взагалі не про те. Наші користувачі перекладають це дуже вільно, залежно від контексту, наприклад: «його сьогодні щось несе», «змахує на дичину», «зараз максимально не в тему», «вийшов за рамки», «він сьогодні відбитий», «це вже занадто», «нереально дивна поведінка».

Стратегія перекладу тут майже завжди повна адаптація, бо сенс передається не словом, а реакцією. Якщо спробувати перекласти обережно або надто літературно, мем стає плоским і неприродним. Це той випадок, коли перекладач мусить передати емоцію й тон, а не структуру. Фраза живе саме через свою «неформальність», тому і переклад виходить таким самим.

Приклад 17: «Touch grass»

Фраза «touch grass» з'явилася як інтернет-порада людям, які занадто занурилися у суперечки або в онлайн-драми. Сенс простий: «відірвися від комп'ютера/телефону, вийди на свіже повітря, потрогай траву. Часто її пишуть як реакцію на токсичні коментарі або на ситуації, де хтось надто серйозно

сприймає онлайн ситуації. У мемах ця фраза звучить доволі різко, але саме так працює її гумор — коротко й по суті.

Українською дослівно передати складно. «Доторкнись до трави» — звучить як зіпсований перекладач або як фраза з ботанічного гуртка. Тому для живої адаптації наступні пропозиції: «вийди на вулицю», «подихай повітрям», «відключись трохи», «піді прогуляйся», «заспокойся й подивись у вікно».

У більш жартівливих ситуаціях можуть з'являтися й іронічні варіанти типу «вийди, провітись», «переведи подих», але все залежить від тону мему.

Стратегія тут повністю прагматична адаптація, бо англійське буквальне значення не має смислу без англомовного контексту. Сам мем зав'язаний на ідеї «заземлення» людини, яка «перегрілась» у цифровому середовищі, а це передається не словом, а настроєм.

Приклад 18: «Side quest»

Фраза «Side quest» з'явилась з відеоігор, де окрім основних сюжетних завдань, можна взяти і сторонні завдання поза сюжетом, або доповнюючи основну сюжетну лінію. В мемах це означає ситуації, коли людина робить щось випадкове, хаотичне в порівнянні з його основними звичками. Прикладом може бути: Пішов виносити сміття, а потім раптово вже тебе покликали через випадкову зустріч на весілля. Або вирішив допомогти незнайомій людині щось знайти - це теж «side quest». В перекладі це буде як «Побічне/Другорядне завдання», але мемний ефект зберігається за допомогою оригіналу, так як він вже впізнаваний і, зазвичай, не потребує перекладу. Варіанти перекладу можуть бути такі як: «Побічне завдання», «Випадково взяв собі квест», «Відволікли сайд квестом».

Іноді навіть пишуть: «пішов по сайд-квесту», тобто півкалька, півжарт, але цей варіант уже більше для свого кола.

Перекладацька стратегія тут змішана: часткова форенізація (коли англійське лишають) або вільна адаптація, яка прагне зберегти відчуття «смішної, непередбачуваної пригоди», а не структуру слова. Дослівний переклад малопридатний, бо звучить занадто строго для мему.

Приклад 19: «Living rent free»

Фраза «living rent free (in my head)» буквально означає «живе у мене в голові без орендної плати/безкоштовно». Тобто це спосіб сказати, що якась думка, фраза, пісня, мем або навіть людина постійно крутиться в голові, «заїло». Мова йде про щось легке, на кшталт пісні. Якщо перекласти українською звучить не дуже природно: «живе в моїй голові безкоштовно» — це радше жарт у перекладі, ніж реальний варіант. Тому люди зазвичай пишуть щось ближче до нормальної мови: «я про це постійно думаю», «воно сидить у мене в голові», «не можу це викинути з голови», «крутиться і крутиться», «заїло в голові».

Іноді мемний ефект намагаються зберегти напівжартом: «живе в моїй голові безкоштовно вже третій день», але це скоріше стилізація під англійський мем, ніж реальний переклад.

Головне не форма, а те, що ця річ «сидить у голові» сильніше, ніж має право. Тобто це адаптаційна стратегія. Буквальність робить мем лише дивним, тому перекладач змушений вибрати той варіант, який звучить найбільш природно в конкретному контексті.

Приклад 20: «Delulu»

Слово «delulu» — це зменшувально-ласкальна форма від *delusional*. У мемах воно означає людину, яка в своїх мріях, перебільшує, наївна, уявляє чого немає, або бачить вже як у неї весь світ біля її ніг. Часто використовується під жартівливими відео про стосунки, чи просто занадто оптимістичні очікування.

Наприклад, коли хтось зробив мінімальний жест уваги, а людина вже уявляє весілля — це класика «delulu».

Українською з цим словом складно, бо прямий переклад — «оманливий/у маренні» — звучить як з психіатричної довідки. І в нас немає короткого, веселого аналога. Тому в інтернеті є кілька стратегій. Найчастіше лишають саме «делулу» (транслітерація), бо вона вже стала свого роду мемом навіть у нашому сегменті. Пишуть так: «я сьогодні делулу», «йому норм бути делулу», «делулу момент».

Інший варіант — повна адаптація за змістом: «я собі придумав», «я загнався в фантазії», «бачу те, чого нема», «літає у свої ілюзії».

Це звучить природніше, але менш мемно.

Тут перекладацька стратегія справді плаває: або форенізація (залишають англійське слово, бо воно вже працює в мемному середовищі), або прагматична адаптація, коли людина намагається пояснити сенс людською мовою. Дослівно перекладати марно — мем одразу втрачає легкість і той «специфічний настрій», який робить його впізнаваним.

Приклад 21: «I'm in my ____ era»

Фраза «I'm in my ____ era» стала популярною у 2022–2024 роках і означає, що людина переживає певний період свого життя, який вона сама визначає за настроєм або поведінкою. Порожнє місце заповнюється будь-чим: від серйозного («healing era») до максимально мемного («lazy era», «delulu era» (мем 15), «snacking era», «broke era»). По суті, це спосіб описати свій стан коротко й трохи драматично, ніби життя — це серіал із сезонами.

Українською дослівно перекладати «я в свій ____ ері» звучить дуже штучно, ніби ми намагаємось калькувати англійську без жодного сенсу. У наших соцмережах фраза найчастіше з'являється у вільніших варіантах: «у

мене зараз період ____», «я в своїй фазі ____», «у мене зараз такий етап», «зараз живу в режимі ____», «сьогодні я в настрої ____».

Іноді, щоб зберегти мемність, люди свідомо лишають слово *era* англійською: «я в своїй delulu-era» (мем 15), але це вже більше гра зі стилем, ніж справжній переклад.

Стратегія тут здебільшого вільна адаптація, бо ключове — передати відчуття «фази» чи «етапу» життя, а не дослівно повторювати структуру. Фраза сама по собі напівжартівлива, тому переклад теж може бути неформальним і трохи грайливим. Головне, щоб звучало природно, а це досягається саме адаптацією, а не копіюванням форми.

Приклад 22: «Lowkey / Highkey»

Фрази «lowkey» і «highkey» — це своєрідні інтернет-маркери інтенсивності думки або почуття.

Lowkey означає щось на кшталт «трохи», «якщо чесно, але не дуже вголос», «так собі, тихесенько». Це коли ти щось відчуваєш, але ніби не хочеш це надто афішувати. Наприклад: «lowkey хочу піти додому» або «lowkey мені подобається ця пісня».

Highkey, навпаки, — це вже без сорому і без скромності: «чесно кажучи, дуже», «відверто», «на повну». Типу: «highkey люблю це фото», «highkey хочеться спати», «highkey він смішний».

Українською дослівно перекладати ці слова неможливо, бо «низький ключ/високий ключ» виглядає дивно й не мемно. У наших соцмережах переклад найчастіше ситуативний. Варіанти звучать так:

1. Для lowkey: «трохи», «якось так потихеньку», «якщо чесно, є таке»
2. Для highkey: «дуже», «чесно кажучи — жесьть як», «відверто», «на повну».

Іноді користувачі просто лишають англійські слова: «лоукей» і «хайкей» — але це вже стилізація під молодіжну мову, не переклад. Такий варіант працює лише там, де аудиторія точно розуміє мем.

Стратегія перекладу тут — вільна адаптація, бо сенс двох слів не у самих словах, а в тому, як вони підсилюють емоційний тон. Англійська версія звучить компактно, а українською доводиться підбирати найближчий за відчуттям, а не за формою варіант. Буквально перекладати тут марно, мемність відразу розсипається.

Приклад 23: «He's cooked / she's cooked»

Фраза «He's cooked / she's cooked» це фраза, коли людина сильно попала в біду через свої дії. Для українського сегменту це буде схоже на «вона попала», «йому гаплик». Цей мем часто використовується як реакція на ситуації, де персонаж переживає провал і «конкретно облажався».

Якщо буквально це перекладати, то буде звучати як «він приготований», що звучить дивно і механічно. Тому переклад залежить більше від ситуації, а не від словника. Варіанти перекладу можуть бути такі: «попандос», «йому/їй капець», «йому/їй гаплик».

Стратегія тут це прагматична адаптація, бо важливо не слово, а саме ситуація, коли даний мем використовується. У мемі ця фраза оцінка стану, а не опис. Варіанти перекладу весь час варіативні. Головне задача передати стан ситуації, зберігаючи гумор.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

У цьому розділі ми провели детальний аналіз 50 мемів, відібраних з популярних соціальних мереж, таких як Twitter (тепер X), Instagram та TikTok, та інших, з метою вивчити, як на практиці застосовуються різні стратегії перекладу з англійської на українську мову. Вибіркова база мемів охоплювала період з 2022 по 2024 рік, фокусуючись на фразах, які набули вірусного поширення в англомовному інтернет-просторі. Було обрано меми різного типу: від текстових каламбурів до мультимодальних конструкцій з зображеннями. Цей вибір дозволив охопити широкий спектр тем – від повсякденного гумору до соціальних коментарів, – щоб побачити, як стратегії перекладу впливають на збереження оригінального ефекту. Результати показали, що в більшості випадків – приблизно у 80% – домінують стратегії адаптації (доместикації) або форенізації, тоді як буквальний переклад застосовується рідко, оскільки часто призводить до втрати гумористичного ефекту чи культурного резонансу.

В ході аналізу перекладів запропонованих прикладів виявлено, що буквальний переклад рідко ефективний: він ігнорує культурний контекст і призводить до «плоского» результату, де гумор просто не спрацьовує. Зокрема, для мемів з культурно-специфічними референсами прямий переклад не передає нюансів, тому краще використовувати адаптацію. У той же час, деякі меми, доцільніше залишати в оригіналі, оскільки вони вже інтегровані в глобальний сленг української молоді через соціальні мережі. Це підтверджує ідею форенізації, коли іноземний елемент зберігається для збереження автентичності.

Нами було проаналізовано, класифікуючи їх за стратегіями перекладу. Загалом, види використаного перекладу розподілилися так: адаптація – 52%, форенізація – 28%, транслітерація – 12% та креативна трансформація – 8%. Під адаптацією ми розуміємо процес, коли оригінальний мем пристосовується до українського культурного контексту. Форенізація, навпаки, зберігає англійські елементи, так як краще залишити оригінал з поясненням у коментарях. Транслітерація застосовувалася для сленгових слів де звучання передається

українськими літерами без зміни сенсу. Креативна трансформація була рідкісною, але ефективною для мемів де буквальний переклад не передає ідіому, тому ми пропонували варіанти, щоб зберегти динаміку.

Розподіл відображає специфіку мемів як жанру масової комунікації, де швидкість поширення залежить від емоційного резонансу. У нашому аналізі ми також врахували підкатегорії: серед адаптованих мемів 35% стосувалися гумору на повсякденні теми, а 17% – соціальних коментарів. Форенізовані меми часто були пов'язані з глобальними трендами, як «Barbenheimer» (комбінація фільмів «Barbie» та «Oppenheimer»), де переклад не потрібен, бо аудиторія вже знайома з контекстом. Транслітерація домінувала в сленгових мемах, а креативна трансформація – в каламбурах, де фонетичні ігри англійської не мають прямих еквівалентів в українській.

Загалом, аналіз підтверджує, що переклад мемів – це не просто заміна слів, а комплексний процес збереження прагматичного ефекту, тобто того, як мем впливає на аудиторію. Іноді переклад здається неможливим – мем просто не «заходить», бо втрачає культурний шар. Це показує, наскільки культура впливає на мову: українська молодь, з одного боку, активно запозичує англіцизми, але з іншого – потребує локалізації для повного розуміння.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило комплексно проаналізувати функціонування інтернет-мемів як сучасного жанру масової комунікації та з'ясувати механізми впливу англомовних запозичень на українське молодіжне мовне середовище. У роботі було встановлено, що меми становлять важливий сегмент цифрової культури, у межах якого взаємодіють мовні, візуальні та соціокультурні елементи. Їхня природа визначається мультимодальністю, інтертекстуальністю, швидкістю поширення та високою здатністю до видозміни, що робить меми одночасно продуктом масової комунікації, носієм культурних кодів і чинником мовної динаміки.

У теоретичній частині роботи окреслено ключові характеристики мемів як комунікативного феномену: їхню здатність до компресії інформації, залежність від контексту, використання механізмів іронії, гри слів, поліфонічності значень, а також роль соціальних платформ у формуванні їхнього змісту. Важливо, що меми не лише транслюють інформацію, але й виконують соціальні функції — формують символічні маркери групової ідентичності, сприяють конструюванню молодіжних субкультур і виступають одним із ключових каналів передачі глобальних культурних трендів.

У процесі аналізу англомовних запозичень з'ясовано, що англійська мова відіграє провідну роль у розвитку мемної культури через домінування англомовного цифрового контенту та медіаплатформ. Запозичення передаються не лише у формі окремих лексем, а й через синтаксичні моделі, сталі мемні формули, сленгові структури, культурні алюзії та наративні шаблони. У молодіжному середовищі такі запозичення функціонують як елементи мовної економії, інструменти групової ідентифікації та засоби маркування приналежності до глобальної цифрової культури. Водночас виявлено процеси часткової адаптації та переосмислення англомовних одиниць, що призводить до формування гібридних українсько-англійських мемів.

Практична частина дослідження, заснована на аналізі 150 англomовних мемів та детальному розгляді 50 з них, підтвердила складність перекладацького процесу в умовах мультимодальності та культурної специфічності мемів. Встановлено, що буквальний переклад у більшості випадків не дозволяє зберегти гумористичний ефект через втрату гри слів, алюзій, контекстуальних натяків та невербальних елементів. Найчастіше перекладачі застосовують стратегії локалізації, компенсації, творчої адаптації або повного переосмислення мему задля відтворення його прагматики та культурної релевантності. Аналіз показав, що успішний переклад мемів передбачає збереження не стільки формального змісту, скільки комунікативного ефекту, гумору та групової впізнаваності.

Встановлено, що адаптація англomовних мемів до українського середовища є процесом культурної трансформації, під час якої меми не лише змінюють мовне наповнення, але й отримують нові локальні значення. Це підтверджує, що меми функціонують як культурні «транзитні форми», які одночасно передають глобальні тренди й відображають місцеву специфіку. Дослідження показало, що українські адаптації нерідко підсилюють політичні, соціальні або емоційні акценти, роблячи меми більш релевантними локальній аудиторії.

Узагальнюючи результати, можна стверджувати, що англomовні запозичення у мемах виступають каталізатором мовних змін у молодіжному середовищі, сприяють збагаченню лексики, розширенню виражальних засобів та актуалізації нових культурних кодів. Водночас цей процес не є одностороннім: молодіжна аудиторія активно переосмислює, локалізує та трансформує англomовний контент, створюючи унікальні українські мемні формати, що функціонують як знаки сучасної цифрової ідентичності.

Отже, результати дослідження дозволяють зробити висновок, що інтернет-меми є потужним інструментом міжкультурної комунікації, який відіграє значну роль у формуванні мовних практик української молоді. Вони сприяють інтеграції англomовних запозичень у повсякденне мовлення,

розвивають навички інтерпретації глобальних культурних символів і водночас забезпечують ґрунт для створення локальних креативних форм.

У перспективі подальші дослідження можуть бути спрямовані на кількісне моделювання мемних поширень, аналіз поколіннєвих відмінностей у сприйнятті мемів та вивчення впливу штучного інтелекту на виробництво нових мемних форматів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Al-Issawi J. M. Linguistic and Semiotic Analysis of Memes with English and Arabic Humor Captions / J. M. Al-Issawi, W. Al Ahmad, N. Awajan // Intercultural Communication and Education. – 2024. – P. 1–15.
2. Attardo S. Linguistic Theories of Humor. – Berlin ; New York : Mouton de Gruyter, 1994. – 426 p.
3. Balaman S. Multimodal Change in Translation Studies: Transcending the Boundaries / S. Balaman // İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi–Istanbul University Journal of Translation Studies. – 2025. – P. 277–290.
4. Bilaniuk L. Memes as Antibodies: Creativity and Resilience in the Face of Russia's War / L. Bilaniuk. – 2024. – P. 143–166.
5. Blackmore S. The Meme Machine. – Oxford : Oxford University Press, 1999. – 288 p.
6. Boase-Beier J. A Critical Introduction to Translation Studies. – London ; New York : Continuum, 2011. – 185 p.
7. Bury B. A Multimodal Analysis of Humour in Internet Memes: A Case Study of the Podlaskie Voivodeship's Promotional Campaign / B. Bury // Studia Linguistica Universitatis Iagellonicae Cracoviensis. – 2025. – P. 57–69.
8. Chesterman A. Memes of Translation: The Spread of Ideas in Translation Theory. – Amsterdam : John Benjamins, 1997. – 225 p.
9. Chesterman A. Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory / A. Chesterman. – Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2016. – 225 p. (Revised edition).

10. Dancygier B. *The Language of Memes: Patterns of Meaning Across Image and Text* / B. Dancygier, L. Vandelanotte. – Cambridge : Cambridge University Press, 2025. – 250 p. – ISBN 9781108844352.
11. Dawkins R. *The Selfish Gene*. – Oxford : Oxford University Press, 1976. – 360 p.
12. Delabastita D. *Wordplay and Translation*. – Manchester : St. Jerome Publishing, 1996. – 240 p.
13. Dennett D. *Darwin's Dangerous Idea: Evolution and the Meanings of Life*. – New York : Simon & Schuster, 1995. – 592 p.
14. Di Giovanni E. *Reception Studies and Audiovisual Translation* / E. Di Giovanni, Y. Gambier // *Benjamins Translation Library*. – 2018. – Vol. 141. – 350 p.
15. Dore M. *Humour in Audiovisual Translation. Theories and Applications* / M. Dore. – London : Routledge, 2019. – 250 p.
16. Díaz-Cintas J. *Audiovisual translation in context: Granting access to digital mediascapes* / J. Díaz-Cintas, A. Rizzo, C. G. Spinzi // *Translation and Translanguaging in Multilingual Contexts*. – 2023. – Vol. 9, iss. 3. – P. 201–300.
17. Gambier Y. *Text and Context Revisited Within a Multimodal Framework* / Y. Gambier, O. P. Lautenbacher // *Babel*. – 2024. – Vol. 70, iss. 1/2. – P. 1–303.
18. Giannakopoulou V. *Transmedia in Translation and Transculturation* / V. Giannakopoulou, E. Sütiste // *Benjamins Translation Library*. – 2025. – Vol. 167. – 280 p.
19. Halloran J. *The Social Media Industries*. – New York : Routledge, 2011. – 274 p.

20. Heylighen F. What makes a meme successful? Selection criteria for cultural evolution // Proc. 15th Int. Congress on Cybernetics (Association Internationale de Cybernétique, Namur, Belgium). – 1998. – P. 418–423.
21. Hou J. Study on the Spread and Impact of Internet Meme Culture / J. Hou, G. Chen // Advances in Social Science, Education and Humanities Research. – 2025. – P. 144–149.
22. Huang X. The Rise of Cross-Language Internet Memes: A Social Semiotic Analysis / X. Huang, Y. Han, Y. Ran, Y. Yang, Y. Yang // Signs and Society. – 2024. – Vol. 12, iss. 2. – P. 125–141.
23. Kress G., van Leeuwen T. Reading Images: The Grammar of Visual Design. – London: Routledge, 2020. – 288 p.
24. Newmark P. A Textbook of Translation. – New York ; London : Prentice Hall, 1988. – 292 p.
25. Nida E. A. Toward a Science of Translating. – Leiden : Brill, 1964. – 331 p.
26. Jakobson R. On Linguistic Aspects of Translation / R. Jakobson // Brower R. A. (Ed.). On Translation. – Cambridge, MA : Harvard University Press, 1959. – P. 232–239.
27. Povoroznyuk R. Intersemiotics of multimodality: Advertisement in translation / R. Povoroznyuk // Journal of Language and Linguistic Studies. – 2022. – Vol. 18. – P. 1141–1164.
28. Авраменко О. М. Англомовні запозичення в сучасній українській мові / О. М. Авраменко // Мовознавство. – 2022. – № 5. – С. 45–56.
29. Бабенко Л. І. Молодіжний сленг як феномен комунікації / Л. І. Бабенко // Філологічні студії. – 2021. – С. 120–130.

- 30.Балюк В. І. Сленг і меми в цифровій комунікації молоді / В. І. Балюк // Цифрова філологія. – 2024. – Вип. 2. – С. 34–45.
- 31.Бондар А. В. Комунікаційна роль мемів у молодіжному середовищі / А. В. Бондар // Соціолінгвістика. – 2023. – № 4. – С. 89–102.
- 32.Бондаренко І. Чорний гумор в українських воєнних мемах: когнітивні аспекти / І. Бондаренко // Європейський журнал гумору. – 2025. – Т. 13. – С. 41–62.
- 33.Васильєва Н. Прагмалінгвістичні риси мемів / Н. Васильєва // АПН журнал. – 2023. – Ч. 62. – С. 164–170.
- 34.Велика О. В. Англіцизми в сучасному українському сленгу / О. В. Велика, О. Абрамович // Стаття в журналі. – 2025. – С. 1–20.
- 35.Власенко Н. С. Переклад мемів у соціальних мережах: виклики сленгу / Н. С. Власенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2023. – № 2. – С. 67–78.
- 36.Вовк О. М. Переклад англомовних мемів: культурні аспекти / О. М. Вовк // Культурологія. – 2023. – № 1. – С. 56–67.
- 37.Гаврилюк Н. А. Запозичення в сленгу української молоді / Н. А. Гаврилюк // Молодіжні студії. – 2025. – Вип. 3. – С. 78–89.
- 38.Герасимчук Т. В. Сленг і меми в молодіжному середовищі / Т. В. Герасимчук // Етнолінгвістика. – 2024. – Т. 22. – С. 90–105.
- 39.Гнатюк Н. В. Англіцизми в українському молодіжному сленгу: динаміка запозичень 2023–2025 рр. / Н. В. Гнатюк // Мовознавство. – 2025. – № 1. – С. 112–125.
- 40.Грачова О. М. Англомовні запозичення в молодіжному сленгу (на матеріалі прози сучасних українських письменників) / О. М. Грачова //

- Вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2022. – С. 1–10.
- 41.Демиденко С. В. Меми як інструмент масової комунікації / С. В. Демиденко // Масмедіа. – 2022. – № 4. – С. 90–101.
- 42.Демчук О. П. Меми як інструмент міжкультурної комунікації в молодіжному середовищі / О. П. Демчук // Культура і сучасність. – 2023. – Вип. 2. – С. 78–89.
- 43.Дем'яненко В. О. Англомовні запозичення в українському сленгу молоді / В. О. Дем'яненко // Молодий вчений. – 2022. – № 6. – С. 45–50.
- 44.Єгоров А. П. Вплив англійської на український сленг / А. П. Єгоров // Лінгвістика. – 2024. – Вип. 5. – С. 45–56.
- 45.Єрмоленко С. Я. Меми як елемент масової комунікації / С. Я. Єрмоленко // Українська мова. – 2021. – № 4. – С. 56–67.
- 46.Захарчук І. В. Вплив англомовних мемів на українську молодь / І. В. Захарчук // Соціальні комунікації. – 2024. – Вип. 3. – С. 78–89.
- 47.Зозуля Т. Л. Комунікація через меми в молодіжному середовищі / Т. Л. Зозуля // Соціальна комунікація. – 2023. – № 2. – С. 67–78.
- 48.Іванець Н. А. Запозичення в молодіжному сленгу / Н. А. Іванець // Закарпатські філологічні студії. – 2021. – Т. 7, вип. 2. – С. 1–10.
- 49.Іваницька Б. Представлення та різноманітність української культури в сучасних медіа: вплив, виклики та перспективи / Б. Іваницька, Н. Столярчук, В. Шостак, О. Москвич, М. Александрова // Multidiscip. Sci. J. – 2024. – Vol. 6. – P. 1–15.
- 50.Ігнатенко О. П. Сленг в інтернет-мемах: перекладні аспекти / О. П. Ігнатенко // Теорія перекладу. – 2023. – № 2. – С. 34–45.

51. Ільченко О. С. Переклад сленгу в інтернет-мемах / О. С. Ільченко // Теорія перекладу. – 2025. – Вип. 1. – С. 34–45.
52. Климчук В. Г. Молодіжний сленг і запозичення / В. Г. Климчук // Філологічні науки. – 2024. – № 3. – С. 56–67.
53. Коваленко Н. Г. Молодіжне середовище та запозичення сленгу / Н. Г. Коваленко // Філологія та лінгвістика. – 2025. – Вип. 1. – С. 56–67.
54. Корнєлаєва Є. В. Англomовні запозичення в молодіжному сленгу / Є. В. Корнєлаєва // Молодий вчений. – 2025. – С. 1–6.
55. Кортяк Є. Англіцизми в сучасному молодіжному сленгу / Є. Кортяк // OpenArchive NURE. – 2023. – 10 с.
56. Кривопиша А. Переклад медійних текстів в умовах інформаційної війни / А. Кривопиша // Репозиторій КНЛУ. – 2024. – С. 1–15.
57. Лелека Т. Англіцизми в українському студентському сленгу / Т. Лелека та ін. // Laplage em Revista. – 2021. – Т. 7, вип. 2. – С. 1–10.
58. Лелека Т. Англійські запозичення в українському молодіжному сленгу / Т. Лелека // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. – 2021. – С. 236–242.
59. Лелека Т. Процес інтернаціоналізації англійської в українській освітній парадигмі / Т. Лелека, Н. Іваненко, І. Демешко, Т. Капітан, І. Демченко // Slavistica Vilnensis. – 2023. – Т. 68, вип. 2. – С. 76–89.
60. Литвиненко В. О. Меми як жанр масової комунікації / В. О. Литвиненко // Масова комунікація. – 2022. – № 3. – С. 89–100.
61. Мельник О. С. Англomовні запозичення в комунікації молоді / О. С. Мельник // Лінгвістичні дослідження. – 2024. – Вип. 5. – С. 45–56.
62. Микицюк Б. Англіцизми в сучасному українському інтернет-комунікації / Б. Микицюк // Електронний репозиторій УКУ. – 2023. – С. 41.

63. Неклесова В. Ю. Мемі як частина онімного простору / В. Ю. Неклесова // ResearchGate. – 2019. – С. 1–10.
64. Опир М. Англiцизми в iнтернет-комунiкацiї українцiв / М. Опир, С. Добровольська, С. Панчишин // Закарпатські філологічні студії. – 2022. – Т. 21. – С. 253–258.
65. Палчик М. Порiвняльний лiнгвiстичний аналіз iнтернет-мемiв англійською, польською та українською: специфіка, функції та мовні засоби / М. Палчик, О. Ткачук, О. Кравець // Multilingualism and Society Journal. – 2024. – Т. 3, вип. 1. – С. 1–10.
66. Палчик М. Переклад та локалізація мемiв: прикладний підхід / М. Палчик, О. Ткачук // Матеріали конференції. – 2025. – С. 154–160.
67. Петренко С. М. Переклад сленгу в мемах / С. М. Петренко // Теорія та практика перекладу. – 2023. – № 4. – С. 67–78.
68. Підпригора С. Мемі як ефективний засіб розвитку міжкультурної компетентності / С. Підпригора // Освітні студії. – 2023. – С. 97–102.
69. Приходько А. Дидактичний потенціал використання iнтернет-мемiв / А. Приходько // АПН журнал. – 2021. – Ч. 39, ч. 2. – С. 48–53.
70. Семенишин О. І. Політичні iнтернет-мемі: лiнгвiстична перспектива / О. І. Семенишин // Науковий журнал Державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мови. – 2024. – Т. 27. – С. 63–71.
71. Семенишин О. Мемі як креолізовані тексти / О. Семенишин // Філологічні студії. – 2021. – С. 68.
72. Семенишин О. С. Явище мемiв та особливості їх перекладу / О. С. Семенишин // ННІФ. – 2024. – С. 1–10.

- 73.Семенчук А. В. Креолізовані меми як феномен сучасного англомовного медіадискурсу / А. В. Семенчук // eVNUIR. – 2024. – С. 1–15.
- 74.Сердюк А. Англійський сленг в українській молодіжній комунікації / А. Сердюк, С. Мангура // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2024. – С. 118–123.
- 75.Таран О. С. Комп'ютерний контент-аналіз інтернет-мемів про російсько-українську війну 2022 року / О. С. Таран // STUDIA LINGUISTICA – 2022. – Vol. 21 – С. 57–67.
- 76.Яценко О. А. Інтернет-меми та їх переклад з англійської / О. А. Яценко // Філологічні науки. – 2023. – Вип. 3. – С. 45–56.